

THE BRITISH ESPERANTIST

The Official Organ of the British Esperanto Association.

VOL° V. N-RO 60.

DECEMBRO, 1909.

PREZO 3 PENCOJ.

KOSTO DE ABONO, AFRANKITE.

EN GRANDA BRITUJO.

Por unu jaro ... 3 ŝilingoj.
Unu numero ... 3 pencoj.

EKSTERLANDE.

Por unu jaro ... \$0.75, fr.4, M.3.
Laŭ Internacia Mono ... Sm. 1.50.

Abonoj estas akceptataj de la komenciĝo de ĉiu monato, kaj devas esti pagataj per poŝtomandato aŭ Ĉekbanka transpagilo. Sin turni al la Sekretario, 133-136, High Holborn, London, W.C.

REDAKCIO.

Manuskriptojn, k.t.p., oni bonvole sendu al la Redaktora Komitato, 133-136, High Holborn, London, W.C.

Pri artikoloj la Komitato rezervas al si la rajton korekti la erarojn de stilo, k.t.p.

Ordinare oni ne povas resendi artikolojn neakceptitajn.

ANONCOJ.

Pri Anoncoj, sin turni al la Direkcio, THE BRITISH ESPERANTIST, 133-136, High Holborn, London, W.C.

ENHAVO.

	PAGO
Zamenhof's Jubilee ...	221
La Vizio de Mirza, trad. WM. W. MANN ...	222
Fabeloj (Wm. Hauff), trad. J. W. EGGLETON ...	224
Kiu Unue Elpensis Tutmondan Interkomprenigilon? Pastro T. S. LINDSAY, B.D. ...	226
Libraro kaj Gazetaro ...	227
Brita Kroniko ...	231
Esperanto Progress Abroad ...	236
Second B.E. Congress, Balance Sheet ...	238
Obituary—Major-General Geo. Cox ...	239
Answers to Correspondents ...	239
B.E.A. Council Meeting, New Members, Examinations.—F.K.I. ...	240

Zamenhof's Jubilee, December, 1909.

Friends,—Among the philanthropic movements of our time, Esperanto claims the first place. No endeavour appears so likely to help forward true progress in every department of civilised existence as does the spreading of the *Second Language for All*.

Our esteemed Hon. President, the author of the language, is about to celebrate his Jubilee. Are we not, therefore, justified in supposing that all Esperantists will eagerly unite in wishing Dr. Zamenhof every good wish and long continuance of health and happiness?

He does not desire our approach with material offerings to show our regard for him personally, but any effort we may make to further his life's ideal he is pleased to accept as a personal honour.

What better birthday gift can we make Dr. Zamenhof than the enrolment of new adherents, to gain whom we must carry on energetic general propaganda. International Exhibitions, Congresses and Assemblies call for attention far greater than is possible with the resources hitherto at our command. The Association is already quite inundated with inquiries, which it has been impossible adequately to meet.

Shall we not, therefore, one and all, rise to this unique occasion?

Let us show that Britain's heart beats with our good leader, now that triumph is at hand. Let Zamenhof's Jubilee, December, 1909, establish the *British Esperanto Association* firmly on a sound financial basis, the better to speed the Cause.

We invite donations, from one *spesmilo** upwards, and intend sending our Hon. President, on March 1st, an engrossed list of the names—or affixed autographs when possible—of those who shall have so desired to do him honour.

In conclusion, we send most hearty greetings to you all, and beg to assure you that we have only made this appeal from a sincere desire to honour Dr. Zamenhof in the way he will best appreciate, and also because financial support is *urgently needed* for the continuance of our work.—Yours faithfully,

THE COUNCIL.

November 8, 1909.

To Members of the B.E.A

* The spesmilo = 2 shillings.

La Vizio de Mirza.*De* JOSEPH ADDISON.

(1672—1719.)

Kiam mi estis en Granda Kajro, mi trovis kelkajn orientajn manuskriptojn, kiujn mi ankoraŭ havas. Interalie mi trovis unu titolitan "La Vizioj de Mirza," kiun mi tralegis kun granda plezuro. Mi intencas prezenti ĝin al la publiko, kiam mi ne havos por ĝi alian distraĵon; kaj mi komencos per la unua vizio, kiun mi laŭvorte tradukas jene:

En la kvina tago de la luno, kiun laŭ la kutimo de miaj prapatroj mi ĉiam solenis kiel sanktan, — min lavinte, kaj farinte mian matenadoradon, mi supreniris la altajn montetojn de Bagdat, por pasigi per meditado kaj preĝado la ceteron de la tago. Dum mi tie supre sur la montoj min aerumadis, mi falis en profundan pensadon pri la vaneco de l' vivo de l' homoj; kaj pasante de unu penso al alia — ja certe — mi en mi diris — nur ombro estas la homo, kaj la vivo sonĝo...

Tiele revante, mi ekturnis mian rigardon al la supro de nemalproksima de mi roko, kie mi ekvidis iun vestitan laŭ la maniero de ŝafisto, kun muzikileto en la mano lia. Dum mi lin rigardis, li ĝin metis al la lipoj kaj ekludis. Treege dolĉa estis ĝia sono, kaj kunigita en diversaj arioj neesprimeble melodij, tute mal-similaj je ĉio jam de mi aŭdita: ili pensigis min pri tiuj ĉielaj arioj, ludataj al la animoj de l' piaj mortintoj ĉe ilia alveno Paradizon, por distri la impresojn de la lasta agonio, kaj por alfari ilin al la plezuroj de tiu feliĉejo. Mia koro disfandiĝis en sekreta ravo...

Ofte mi aŭdis, ke la tiean rokon vizitadas ĝenio, kiu pli ol unu preteriranton regalis per muziko, sed mi neniam aŭdis, ke li sin al iu videbligis. Kiam per tiuj ravantaj melodioj de li ludataj, li altigis miajn pensojn ĝis kapableco ĝui la plezurojn de kunparolado lia, kaj dum mi lin rigardadis kvazaŭ mirigata, li faris al mi signon kaj per gesto de lia mano petis min al la loko, kie li sidis. Mi alproksimiĝis kun la profunda respekto, kiun eldevigas naturo supera; kaj ĉar mia koro estis tute venkita de la allogantaj tonoj kiujn mi aŭdis, mi falis ĉe liaj piedoj kaj ekploris. La ĝenio ridetis al mi, kun rigardo de simpatio kaj afableco, kiu jam tutiligis min al li kaj tuj dispelis tute la timojn kaj maltrankvilecon, kun kiu mi apudiĝis al li. Li levis min de l' tero kaj prenante min per la mano diris:

— Mirza, mi vin aŭdis en via meditado; sekvu min.

Tiam li min kondukis al la plej alta pinto de la roko kaj metante min sur ĝian supron —

Direktu vian rigardon al la oriento — li diris — kaj diru kion vi vidas.

— Mi vidas — mi diris — grandegan valon, kaj vastegan amason da akvo tra ĝi fluantan.

— La valo, kiun vi vidas, — li diris — estas la valo de l' mizero, kaj la amaso da akvo, kiun vi vidas, estas parto de la vasta fluo de l' eterneco.

— Kial — mi diris — la akvo fluo, kiun mi vidas, ĉe unu ekstremaĵo leviĝas el densa nebulo, kaj denove en densan nebulon perdiĝas ĉe la alia?

— Tio, kion vi vidas, estas tiu parto de l' eterneco nomata la tempo, elmezurita de la suno, kaj etendiĝanta de l' komenciĝo ĝis la finiĝo de l' mondo. Esploru nun tiun maron tiel ĉe ambaŭ ekstremaĵoj baritan de l' mallumo, kaj diru, kion vi sur ĝi trovas.

— Ponton mi vidas — mi diris — starantan meze de l' fluo.

— Tiu ponto — li diris — estas la vivo de l' homo; atente ĝin konsideru.

Esplorinte ĝin pli trankvile, mi trovis, ke ĝi konsistas el sepdek arkoj kompletaj, kun kelke da rompitaĵoj, kiuj, aldonite al la aliaj, altigis ĝis ĉirkaŭ cent la tutan nombron. Dum mi kalkulis la arkojn, la ĝenio diris al mi, ke la ponto unuatempe konsistis el cent arkoj, sed ke vasta superakvo forbalais la ceterajn kaj lasis la ponton en ĝia nuna ruina stato.

— Sed diru plu — li daŭrigis — kion vi sur ĝi vidas.

— Mi vidas amasojn da homoj trans ĝi pasantajn — mi diris — kaj nigran nubon pendantan ĉe ambaŭ ĝiaj finoj.

Kaj kiam mi pli atente rigardis, mi vidis kelkajn el la pasantoj fali tra la ponto, en la grandan fluon, kiu sub ĝi fluadis; kaj plua esplorado montris, ke sennombraj klapopordoj kuŝis kaŝitaj en la ponto, kiuj, apenaŭ la pasantoj tuŝis, tuj tralasis ilin malaperontajn en la fluegon. Ĉi tiuj kaŝitaj trakaptejoj kuŝis tre dense ĉe la eniro sur la ponton, tiel ke la amasoj apenaŭ rompiĝis el la nubo, multaj el ili senprokraste enfalis. Ili malplidensiĝis al la mezo, sed ree multiĝis kaj apudiĝis en tiu ekstremaĵo, kie estis la kompletaj arkoj.

Estis ja kelke da personoj, tamen tre mal-multenombraj, kiuj daŭrigis ian lamantan iradon sur la rompitaĵoj, sed fine unu post alia trafalis, tutlacigite kaj elĉerpita pro marŝado tiel longa.

Mi pasigis kelkan tempon rigardante tiun konstruaĵon kaj la tre diversajn objektojn, kiujn ĝi prezentis. Mian koran plenigis profunda malĝojo kiam mi vidis, kiel kelkaj subite trafalas meze de gajeco kaj bonhumoro, kaj kaptas al ĉio apuda por sin savi. Iaj en pensoplena teniĝo suprenrigardis al la ĉielo, kiuj meze de ia spekulacia revado faletas kaj

malaperas for de l' vido. Tutaj amasoj estis plej absorbataj pri la persekutado al aervezikoj kiuj briladis kaj dancadis antaŭ iliaj okuloj, kaj ofte kiam ili pensis sin tuj atingontaj sian celon, jen elglitas al ili la piedo kaj jam ili falas malsupren. En tiu konfuziĝado mi rimarkis kelkajn kun glavoj en la mano, kaj aliajn kun pilokuloj, kiuj kuras tien kaj reen sur la ponto, deŝovante la pasantojn al klapopordoj ŝajne ne kuŝintaj sur ilia efektiva vojo, kaj kiujn ili povus jam eviti, se ne okazus tiu altrudiĝado.

La ĝenio, rimarkante, ke mi cedas al ĉi tiu melankolia vidaĵo, diris, ke mi jam sufiĉe longe ĝin rigardis.

— Deturnu viajn okulojn de l' ponto — li diris — kaj diru, ĉu vi ankoraŭ vidas ion, kion vi ne komprenas.

Mi rigardis supren. Kion signifas — mi diris — tiuj grandaj aroj da birdoj, kiuj senĉese superflugadas ĉe la ponto kaj de tempo al tempo sur ĝin sidiĝas? Mi vidas vulturojn, harpiojn, korvojn, kaj inter multaj aliaj plumuloj kelke da flugilhavaj knabetoj, kiuj sidas grandanombre sur la arkoj de l' mezo.

— Ĉi tiuj — diris la ĝenio — estas la envio, la superstiĉo, la malespero, la amo, kaj tiaj similaj zorgoj kaj pasioj, kiuj maltrankviligas la vivon de l' homoj.

Ĉe ĉi tio mi profunde ĝemis.

— Ho ve! — mi diris — vane la homo estis kreita! Kiel li estas forlasita al la mizero kaj la mortemo! turmentata en sia vivo, kaj englutata en la morto!

La ĝenio min kompatante, admonis min forlasi vidaĵon tiel malĝojigan.

— Ne rigardu plu — li diris — la homon en la unua stadio de lia ekzistado, ĉe lia ekiro sur la vojon de l' eterneco; sed turnu viajn okulojn al tiu densa nebulo, en kiun la fluo portas la generaciojn de l' mortemuloj en ĝin falintajn.

Mi direktis mian rigardon laŭ lia montro, kaj (ĉu ĉar la bona ĝenio donis al mi forton supernaturan, aŭ distris parton de l' nebulo ĝis tiam por miaj okuloj nepenetrebla) mi vidis, kiel la valo ĉe la pli malproksima fino malfermiĝas, kaj dislarĝiĝas en vastegan oceanon, tra kies mezo kuŝas grandega adamanta roko kaj ĝin disigas en du partojn. La nuboj ankoraŭ restis sur unu ĝia duono, tiel ke mi tie povis nenion ekvidi: sed la alia ŝajnis esti vasta oceano plantita per sennombraj insuletoj kovritaj de fruktoj kaj floroj, kaj intertekstaj de mil brilantaj maretoj ĉi tien kaj tien fluantaj. Mi vidis estaĵojn vestitajn per gloraj vestoj, kun girlandoj sur la kapo, pasantajn inter la arboj, kuŝantajn apud la fontanoj, aŭ ripozantajn sur bedoj de floroj; kaj mi povis aŭdi la konfuzatan harmonion de kantantaj birdoj, falantaj akvoj homaj voĉoj kaj muzikiloj. Kreskis ĝojo en mia

koro ĉe la vido de tiel ravanta sceno. Mi deziris la flugilojn de aglo, por ke mi povu forflugi al tiuj feliĉejoj: sed la ĝenio diris al mi, ke tien neniu povas aliri, krom tra la pordoj de l' morto, kiujn mi vidis ĉiumomente malfermiĝantaj sur la ponto.

— La insuloj — li diris — kiuj tiel freŝaj kaj verdaj kuŝas antaŭ via rigardo, kaj kiuj ŝajne estas dissemataj sur la tuta supraĵo de l' oceano, tiel malproksimen, kiel vi povas vidi, estas pli multenombraj, ol la sableroj de marbordo; kaj estas pluaj miriadoj da insuloj post tiuj el ĉi tie videblaj, atingantaj pli malproksimen, ol via okulo aŭ eĉ via imagado povas penetri. Ĉi tiuj estas la loĝejoj de piuloj post la morto, kiuj laŭ la grado kaj speco de virto pro kiu ili distingis, estas dislokitaj inter ĉi tiuj insuloj, kie sufiĉegas plezuroj de diversaj specoj kaj gradoj, konvenantaj al la gustoj kaj perfektaĵoj de la enloĝigitoj; ĉiu insulo estas paradizo altaŭgigita al sia respektiva loĝantaro. Ĉu ĉi tiuj, ho Mirza, ne estas loĝejoj indaj je vetpenado? Ĉu mizera al vi ŝajnas vivo, kiu prezentadas al vi okazojn por gajni rekompencon tian? Ĉu timinda estas morto, kiu vin transportos en ekzistadon tiel feliĉan? Ne kredu, ke vane kreis la homo, al kiu estas rezervata tia eterneco.

Mi ravrigardis kun neesprimebla plezuro tiujn feliĉajn insulojn.

Fine mi diris:

— Montru nun al mi, mi vin petegas, la sekretojn kaŝitajn sub tiuj mallumaj nuboj, kiuj kovras la oceanon aliflanke de la adamanta roko.

Ĉar la ĝenio ne respondis, mi turnis min por ree al li paroli, sed trovis, ke li jam forlasis min; tiam mi turnis min ree al la vizio, kiun mi tiel longe rigardadis; sed anstataŭ la ruliĝanta fluo, la arka ponto, kaj la feliĉaj insuloj, mi vidis nenion krom la longa kava valo de Bagdat, kaj la bovoj, ŝafoj kaj kameloj, sur ĝiaj flankoj sin paŝantaj...

Tradukis WILLIAM W. MANN.

Germanaj Proverboj.

Troakrigi malakrigas. — Antaŭefarito post-pripensita fariĝas ofte malprofita. — Freŝa fiŝo, bona fiŝo! — Se mensogulo iam veron diras, nenies kredon tamen li akiras. — Petoleco taŭgas malofte. — Preĝu kaj laboru! — Unu malsaĝulo sekvigas dek. — En vino estas vereco! — Ĝusta vorto trafas ĝustan lokon. — Longedaŭra plenumo, fina sukceso. — Unufoje estas nenifoje. — Por feliĉulo horo ne sonoras. — Bona konsilo estas kara. — Ĉio ne decas por ĉiu. — Feliĉulo gajnas fianĉinon. — Ĉia bono venas de supre.

Fabeloj.

De WILHELM HAUFF.

*El germana lingvo tradukis J. W. EGGLETON.
(Sekvo.)*

Kiam la reĝo kaj liaj filoj kaj filinoj sidiĝis sur la tribuno, Malgranda Muk elpaŝis sur la herbejon kaj faris antaŭ la geeminentuloj treege graciecan riverencon. Gojokrioj eksonis de ĉiuj flankoj, kiam la malgrandulo aperis: tiam strangan figuron oni tie neniam vidis antaŭe. La korpeto kun la giganta kapo, la manteleto kaj la vasta pantalono, la longa ponardo en la larĝa zono, la malgrandaj piedetoj en la grandegaj pantofloj — vere, ĉio tio aspektis tro komike, por ke oni ne eksplodu per rido. Tamen Malgranda Muk ne lasis sin konfuzi per ilia ridado. Li stariĝis tie fiere, apogante sin sur sia bastoneto, kaj atendis sian konkuranton. La sklavestro jam elektis, laŭ la deziro de Muk mem, la plej rapidpiedan el la reĝaj kuristoj. Tiu ĉi fine elpaŝis, stariĝis flanke de l' malgrandulo, kaj ambaŭ atendis la signalon. Nun, laŭarange, eksvingis Reĝidino Amarza sian vualon, kaj, kvazaŭ du sagoj, forpaŝitaj al la sama celo, ekflugis ambaŭ vetkurantoj tra la herbejo.

Tuj ĉe la komenco la reĝa kuristo antaŭiĝis je sufiĉe granda interspaco, sed Muk lin sekvis ĉaskurege per siaj pantoflo-kuriloj, atingis lin, preterpasis, kaj jam de longe staris ĉe la celo, kiam la alia, senspira, alvenis. Kvazaŭ glaciigintaj pro miro, la rigardantoj silentis dum kelkaj momentoj; sed kiam unua la reĝo ekplaŭdis per la manoj, hurais la popola amaso kaj ĉiuj ekkriis: "Vivu la venkinto de l' vetkurado! Vivu Malgranda Muk!"

Dume oni alkondukis Malgrandan Muk'on, kiu ĵetis sin teren antaŭ la reĝo kaj parolis: "Plejpotenca reĝo! nur malgrandan prezentadon de mia arto mi ĵus faris; volu nun favore permesi, ke oni donu al mi oficon inter viaj kuristoj." — "Ne," respondis al li la reĝo, "vi estos mia korpokuristo kaj plej intima servisto, kara Muk; cent ormonerojn vi ĉiujare ricevos kiel salajron; kaj ĉe la tablo de miaj plej altaj servistoj vi manĝos."

Nun kredis nia Muk, ke fine li ja trovis la tiel longe serĉitan feliĉon, kaj ĝoje kaj gaje estis al li en la koro. Krom tio, li ĝuis la apartan favoron de la reĝo, ĉar tiu ĉi konfidadis al li siajn plej urgajn kaj sekretajn komisionojn, kiujn Muk plenumadis kun plej perfekta precizeco kaj neimagebla rapideco.

Tamen tute ne amis lin la ceteraj servistoj de l' reĝo; ili koleradis pro tio, ke hometo, kiu ja taŭgas por nenio krom rapida kurado, arogas al si sola la favoron de ilia sinjoro. Tial ili organizis kontraŭ li pli ol unu konspiron; sed ĉiuj ĉi konspiroj malsukcesis kaŭze de l' granda konfido, kiun havis la reĝo al sia *Sekreta Ĉef-Korpokuristo* (ja: eĉ ĝis ĉi tiu alta rango li sin levis en tiel malmulte da tempo!).

Muk, kiu bone rimarkis, ke oni agitas kontraŭ li, tute ne volis sin venĝi; por tio li ja estis tro bonkora; kontraŭe, li pripensis rimedojn, por fariĝi amata de siaj malamiko kaj necesega por ili. Fine li rememorigis al si sian bastoneton, pri kiu en sia feliĉo li jam ne pensis plu; se li trovos trezorojn, li diris al si en la pensoj, la sinjoroj ja tiam eksentos por li iom pli da inklino. Jam ofte li aŭdis, ke la patro de l' nuna reĝo enterigis multe el siaj trezoroj, kiam la malamiko enfalis en lian landon: oni ankaŭ diradis, ke li en tiu tempo mortis, ne povinte sciigi al sia filo sian sekreton. De nun Malgranda Muk kunportis ĉiam kaj ĉie sian bastoneton, esperante, ke iafaje li preterpasos la lokon, kie la mono de l' mortinta reĝo estas enterigita. Unu vesperon, okaze veninte en malproksiman parton de l' palaca ĝardeno, kiun li malofte vizitadis, subite li sentis, kiel la bastoneto en lia mano ekmoviĝas. Tri fojojn ĝi frapis la teron. Nun li eltiris sian ponardon,

faris kelke da signoj en la arbojn ĉirkaŭstarantajn kaj reensteliĝis en la palacon. Tie li havigis al si fosilon, kaj, atendinte la nokton, li eliris, dum favorkovris lin la mallumo, plenumi sian entreprenon.

Sed la elfosado de l' trezoro faris al Muk pli da klopodo, ol kiom li atendis. Liaj brakoj estis ja multe tro malfortaj, sed granda kaj peza lia fosilo; kaj ĉirkaŭ du horojn li devis labori, por fari fosaĵon nur du-tri futojn profundan. Fine lia fosilo ekfrapis jon malmolan, kiu eksonis kiel fero. Ĉe tio li fosis ankoraŭ pli diligente, kaj baldaŭ li elterigis grandan feran kovrilon. Malsuprenirinte en la fosaĵon, por vidi, kio kuŝis sub la kovrilo, li trovis grandan urnon plenplenan de oraj moneroj. Sed ĉar liaj malgrandaj fortoj tute ne sufiĉis por suprenlevi la urnon, li do metis en sian pantalonon kaj en sian zonon nur tiom da moneroj, kiom li povis porti, kaj ankaŭ sian manteleton li plenigis per oro. Poste, li zorge rekovris la urnon kaj surŝargis sur sian dorson la plenigitan manteleton. Sed vere, sen tio, ke li havis sur siaj piedoj la famajn pantoflojn, li neniam formoviĝus de la loko, ĉar terure premegis lin la ŝarĝo de la oro. Tamen li sukcesis atingi nerimarkite sian ĉambron kaj kaŝis tie sian oron sub la kusenojn de sia kanapo.

Kiam Malgranda Muk sin vidis posedanto de tiom da oro, li kredis, ke nun ja ĉio ŝanĝiĝos, kaj ke li akiros al si el inter siaj kortegaj malamiko multe da protektantoj kaj sindonaj servantoj. Sed ĝuste el tio estas videble, ke la bona Muk certe ne estis tro zorge edukita, alie li ja ne imagus al si, ke pere de oro li povos akiri amikojn. Ho ve! kiom pli saĝe li estus tiutempe farinta, bone ŝmirante siajn pantoflojn kaj tuj forkurante kun sia manteleto plena de oro!

La oro, kiun de nun Malgranda Muk plenmane disdonadis, vekis ĉe la kortegaj servistoj nur envion. La kuirejestro Ahuli diris: "Li estas falsmoneristo." La sklavestro Ahmet diris: "Li ĝin flatakiris de la reĝo." Sed Arhaz, la reĝa kasisto, lia morta malamiko, kiu mem de tempo al tempo enmetis la manon en la kason de sia sinjoro, diris sen ĉirkaŭfrazo: "Li ja ŝtelis ĝin." Por havi certecon pri la afero, ili nun interkonsiliĝis; kaj la ĉeftrinkaĵoversisto Korhuz aperis unu tagon, kun mieno tre malĝoja, antaŭ la okuloj de l' reĝo. Li tiel trudmontradis sian melankolian teniĝon, ke la reĝo demandis lin, kio al li estas. "Ho ve!" li respondis, "mi malĝojas, ke mi perdis la favoron de mia sinjoro." — "Kion vi fablas, amiko Korhuz?" rediris al li la reĝo. "De kiam mi plu ne lasas lumi sur vi la sunon de mia favoro?" La ĉeftrinkaĵoversisto respondis, ke li ja superŝutas per oro la sekretan ĉefkorpokuriston, sed al siaj malfeliĉaj fidelaj servistoj li donas nenion. Tre mirigis la reĝon ĉi tiu sciigo. Oni rakontis al li pri la ordidonadoj de Malgranda Muk, kaj senpene la konspirantoj vekis ĉe li la suspekton, ke Muk forŝtelis iel la monon el la kasejo. Multe ĝojis la ĉefkasisto, ke la afero prenis ĉi tiun turniĝon; ĉar en ĉiu okazo li tute ne amis fari kalkulon pri la stato de l' kaso. La reĝo donis ordonon, sekrete observadi ĉiujn movojn de Malgranda Muk, por lin kapti, se eble, ĉe plena farado.

Ĝuste en la nokto, kiu sekvis tiun malfeliĉan tagon, Malgranda Muk, rimarkinte ke lia disdonacemo preskaŭ remalplenigis lian kason, sin armis per sia fosilo kaj ensteliĝis en la palacan ĝardenon, por preni tie el sia sekreta trezoro novan provizon da mono. En sufiĉe granda distanco sekvis lin la spionoj, kondukataj de la kuirejestro Ahuli kaj la ĉefkasisto Arhaz; kaj, en la momento, kiam li komencis transmeti la oron el la urno en sian manteleton, ili sin ĵetis sur lin, kunkatenis al li la manojn kaj tuj kondukis lin antaŭ la reĝon. Kompreneble, ĉi tiu interrompo de lia dormado jam metis lian reĝan moŝton en tre malbonan humoron; li do akceptis tre malfavore sian malfeliĉan sekretan ĉefkorpokuriston kaj ordonis, ke la ĵuga esploro senprokraste komenciĝu. Oni jam elterigis la urnon kaj metis, kune kun la fosilo

kaj la plenigita per oro manteleto, ĉe la piedoj de la reĝo. La ĉefkasisto atestis, ke li kaj liaj observistoj surprizis Muk'on en la momento, kiam li tiun ĉi urnon kun ĝia ora enhavo enfosis en la teron.

Ĉe tio ĉi la reĝo demandis la kulpigiton, ĉu tio estas vera, kaj de kie li ricevis la oron, kiun li tiel enterigis. Malgranda Muk, en la sento de sia senkulpeco, certigis, ke li trovis la urnon en la ĝardeno, kaj ke li tute ne volis ĝin *en* sed nur *el*-terigi.

Ekridis ĉiuj alestantoj pri ĉi tiu senkulpiĝo, sed la reĝo furioze koleriĝis pri la supozata senhonteco de la malgrandulo. "Kio, abomenulo!" ekkriis li; "ĉu ankaŭ trompmensogi vi volas, malsprite kaj senhonte trompmensogi al via reĝo, kiun vi jam priŝtelis? Ĉefkasisto Arhaz, mi ordonas al vi diri, ĉu vi rekonas, en ĉi tiu sumo da oro, tiun saman, kiu mankas en mia trezorejo."

La ĉefkasisto respondis, ke li havas absolutan certecon pri la afero: jam de kelka tempo mankas en la reĝa kaso eĉ pli multe da oro, kaj li povas ĵure atesti, ke tio ĉi estas la sumo ŝtelita.

Nun la reĝo ordonis forte kateni Malgrandan Muk'on kaj ĵeti en la turon; kaj al la ĉefkasisto li transdonis la oron, por ke li ĝin remetnu en la reĝan trezorejon. Ĝojanta, ke la afero tiel bone finiĝis, la ĉefkasisto foriris kaj elkalkulis hejme la brilantajn orajn monerojn; sed neniam la malnoblulo raportis, ke malsupre en la urno kuŝis papereto, sur kiu estis skribita:

"La malamikoj penetris en mian landon; tial mi kaŝas ĉi tie parton de miaj trezoroj; kiu ajn ĝin trovos, sur tiun falu la malbeno de lia reĝo, se li ne tuj transdonos ĝin al mia filo.—Reĝo Sadi."

Sidante en sia karcero, Malgranda Muk profundigis en malĝoja medito. Li sciis, ke per morto oni punas tiujn, kiuj ŝtelis reĝajn proprajojn, kaj tamen li ne volis malkovri al la reĝo la sekreton pri la bastoneto, ĉar li prave timis, ke oni tiam forprenos de li ne sole la bastoneton, sed eble eĉ liajn pantoflojn. Ankaŭ tiuj ĉi lastaj ne povis nun multe utili al li, ĉar fortaj ĉenoj tenis lin firme al la muro, kaj, kiom ajn li penadis, estis al li neeble sin turni sur la kalkanumo. Sed kiam, la morgaŭan tagon, oni sciigis al li, ke li estas kondamnita al morto, li ekopinis, ke fine pli bone estas vivi sen ia magia vergeto, ol morti, tion havante; kaj tial li petigis de la reĝo privatan aŭdiencon kaj malkaŝis al li la sekreton. En la komenco la reĝo ne volis kredi al lia konfeso; sed Malgranda Muk promesis fari provprezentadon de sia arto, kondiĉe ke la reĝo konsentu, ke li ne estu mortigita. La reĝo donis al li sian vorton de honoro; kaj, dum Muk ne vidis tion, li lasis enterigi iom da oro kaj poste ordonis al la malgrandulo ĝin serĉi. Post malmulte da momentoj li jam ĝin trovis, ĉar klare la bastoneto frapis trifoje la teron. Nun ekkonvinkiĝis la reĝo, ke lia ĉefkasisto lin trompis; kaj li sendis al li, laŭ orientlanda kutimo, silkan ŝnuron, por ke li sufoku sin mem. Kaj al Malgranda Muk li diris: "Mi ja promesis al vi vian vivon, sed ĉar al mi ŝajnas, ke vi havas ankoraŭ aliajn sekretojn, vi do restos en ĝismorta mallibereco, se vi ne konsentos klarigi, kiamaniere vi kuras tiel rapide." Malgranda Muk, kiu jam pasigis unu nokton en la turo kaj tial perdis ĉiun deziron al plua mallibereco, konfesis, ke lia tuta arto kuŝas en liaj pantofloj; tamen li ne instruis al la reĝo la sekreton pri la trifoja turniĝo sur la kalkanumo. Nun ankaŭ la reĝo surmetis la pantoflojn, por fari la provon, kaj kiel freneza li ĉirkaŭkuregis en la ĝardeno. Ofte li provis haltigi la pantoflojn, sed vane; kaj Malgranda Muk, kiu ne povis rifuzi al si mem ĉi tiun venĝeton, lasis lin kuri kaj kuri, ĝis li falis teren sveninta.

Kiam li rekonsciigis, la reĝo terure koleris kontraŭ Malgranda Muk, kiu lasis lin tiel kuradi ĝis plena senspireco. "Mi ja donis al vi mian reĝan vorton," li

diris, "ke vi konservos liberecon kaj vivon; sed en la templimo de dek du horoj vi iru for el mia lando, alie mi lasos vin pendigi." Sed la pantoflojn kaj la bastoneton li ordonis meti en sian trezorejon.

Tiel same malriĉa kiel iam antaŭe, Malgranda Muk forlasis la landon, malbenante sian malsaĝon, kiu trompkredigis al li, ke li povas ludi gravan rolon ĉe la kortego. La lando, el kiu oni lin forpelis, estis, feliĉe, negranda; sekve, jam post ok horoj li sin trovis ĉe la landlimo, kvankam, alkutimiĝinte al siaj karaj pantofloj, li nun trovis tre malfacila la ordinaran irmanieron.

Transpasinte la landlimon, li dekliniĝis de la kutima vojo, por serĉi la plej dezertajn solejojn kaj tie vivi ermite, ĉar nun li portis koleron kontraŭ la tuta homaro. En densa arbaro li venis al loko, kiu al li ŝajnis tre taŭga por lia celo. Invitis lin klara rivereto, borderita de ombroplenaj figarboj; ĝi trafluis molan herbejon, sur kiu li ĵetis sin teren, firme decidinte, ke li jam nenion plu manĝos sed atendos ĉi tie la morton. Profundiĝinta en malĝoja primorta medito, li fine ekdormis; sed kiam li revekiĝis kaj ekturmentis lin lia malplena stomako, li tamen pripensis, ke morto permalsata estas ja io danĝera; kaj tial li ekrigardis ĉirkaŭen, ĉu li ne povas trovi ion manĝeblan.

Bongustegaj maturaj figoj pendis de la arbo, sub kiu li ĵus dormis. Li suprenrampis por ilin deŝiri, satmanĝis kun bona apetito, kaj poste grimpis malsupren al la rivereto, por kvietigi sian soifon. Sed kia teruro ekregis lin, kiam la akvo montris al li lian kapon ornamitan per du grandegaj oreloj kaj longa dika nazego! En granda konsterniĝo li ekkaptis per la manoj siajn orelojn: vere, ili havis pli ol duonan ulnon da longo!

"Mi ja bone meritas orelojn de azeno," li ekkriis, "ĉar, kiel azeno, mi piedforbatis mian feliĉon."—Dum kelka tempo li ĉirkaŭvagadis tra la arbaro; sed sentante sin denove malsata, li devis ankoraŭ unu fojon alkuri al la figoj, ĉar nenion alian li trovis tie por manĝi. Ĉe ĉi tiu dua figmanĝado venis al li en la kapon, ke eble liaj oreloj jam ne havas lokon sub lia granda turbano; tial, timante aspekti ankoraŭ pli ridinda, li denove palpserĉis siajn orelojn, sed jen—ili estis malaperintaj! Li tuj kuris al la rivereto, por certiĝi pri tio, kaj vere, ĝi estis tiele: liaj oreloj nun havis sian antaŭan formon, kaj la longan malbelegan nazon li jam ne havis plu. Nun fine li ekkomprenis, kiel ĉi tio fariĝis: de la unua figarbo li ricevis la longan nazon kaj la azenajn orelojn; per la dua li resaniĝis. Kun ĝojo li ekkonsciis, ke lia favorema sorto donis al li ankoraŭ unu fojon rimedon por esti feliĉa. Li do deŝiris de ĉiu el la du arboj tiom da figoj, kiom li povis kunporti, kaj reiris en la landon, kiun li antaŭ tiel mallonga tempo forlasis. Tie, en la unua urbeto, en kiun li venis, li faris sin, per aliaj vestaĵoj, tute nereconebla; poste, li iris pluen al la urbo, kie loĝis la reĝo, kaj baldaŭ li tien alvenis.

Estis tiam sezono, kiam maturaj fruktoj estis ankoraŭ sufiĉe maloftaj. Tial Malgranda Muk sidiĝis antaŭ la pordego de l' palaco, ĉar el pasinta tempo li bone sciis, ke ĉi tie la kuirejestro aĉetadas tiajn frandaĵojn por la reĝa tablo. Li ankoraŭ ne longe sidis tie, kiam, trapaŝantan tra la korto, li ekvidis la kuirejestron. Tiu ĉi esploris la komercaĵojn de l' vendistoj, kiuj kolektiĝis ĉe la pordego de l' palaco, kaj fine liaj okuloj renkontis la korbeton de Muk. "Ho! jen frandaĵo neordinara," li diris, "kiu certe plaĉos al lia reĝa moŝto; kiom vi postulas por la tuta korbo?" Malgranda Muk difinis prezon moderan, kaj baldaŭ ili faris interkonsenton. La kuirejestro transdonis la korbon al sklavo kaj daŭrigis sian iradon; sed Malgranda Muk forkuris de tie kiel eble plej rapide, timante ke, kiam la malfeliĉego vidiĝos ĉe la kapoj de l' korteganoj, oni lin serĉos kaj punos, kiel vendinton de la figoj.

La reĝo estis ĉe tablo en treege gaja humoro; ree

kaj ree li laŭdis la kuirejestron pro lia bona kuirado kaj pro la zorgemo, kun kiu li ĉiam elektas por li la plej maloftajn frandaĵojn; sed la kuirejestro, kiu ja sciis, kiajn bongustaĵojn li ankoraŭ havas en rezervo, ridetis afable kaj respondis per orakolaj sentencoj, kiel: "Post tag' hodiaŭa, venos tago morgaŭa," aŭ: "Fino bona, ĉio bona," tiel ke la reĝidinoj fariĝis pli kaj pli scivolaj, kion li ankoraŭ metos sur la tablon. Sed kiam li alservis la belajn allogantajn figojn, eliĝis el ĉiuj buŝoj unuvoĉa "A-a!" de admiro. "Kiel maturaj! kiel apetitaj!" ekkriis la reĝo. "Kuirejestro, vi estas vera majstro kaj meritas mian tute apartan favoron!" Tiel parolante, la reĝo, kiu je tiaj frandaĵoj estis ĉiam tre maldonacema, disdonis propramane la figojn. Ĉiu reĝido kaj ĉiu reĝidino ricevis du, al la honoraj fraŭlinoj kaj al la veziroj kaj agaoj* li donis po unu, kaj la ceterajn li metis antaŭ si mem kaj komencis gluti kun granda apetito.

"Dio mia! kiel strange vi aspektas, patro!" ekkriis subite Reĝidino Amarza. Ĉiuj, mirigitaj rigardis al la reĝo: grandegaj oreloj elstaris el lia kapo kaj longa nazego pendis malsupren antaŭ lia mentono; ankau sin mem ili reciproke rigardis kun mirego kaj teruro: ĉiuj estis pli-malpli riĉe provizitaj per la strangaj kapornamaĵoj.

Oni prezentu al si la konsternigon de la kortego! Oni tuj sendis voki ĉiujn kuracistojn de la urbo; ili alvenis amasege kaj ordonis pilolojn kaj miksturojn, sed la oreloj kaj nazoj restis. Oni operaciis unu el la reĝidoj, sed liaj oreloj tuj rekreskis.

En sia kaŝejo, en kiun li retiriĝis, Malgranda Muk baldaŭ eksciis pri la tuta okazaĵo; kaj nun li plene konsciis, ke venis la tempo reokupiĝi pri la afero. Jam antaŭe, per la mono, kiun li enspezis per sia figvendado, li aĉetis vestaron, kiu sufiĉe bone taŭgus por aspektigi lin kiel klerulon; longa barbo el kaproharoj perfektigis la trompvestigon. Kun sako da figoj li eniris en la palacon de l' reĝo kaj proponis, kiel fremda kuracisto, sian helpon. Komence oni estis iom nekredema; sed kiam Malgranda Muk manĝigis figon al unu el la reĝidoj kaj tiel revenigis liajn orelojn kaj lian nazon al ilia antaŭa stato, ekdeziregis ĉiuj, ke la fremda kuracisto ilin sammaniere resanigu. Dume la reĝo, nenion dirante, lin prenis je la mano kaj kondukis en sian ĉambron. Tie li malfermis pordon kondukantan en la trezorejon, kaj faris al Muk signon, ke li sekvu lin. "Jen estas miaj trezoroj," diris la reĝo; "elektu, kion ajn vi volas; mi nenion rifuzos al vi, se vi nur liberigos min de ĉi tiu malhonoranta malsano." Tio estis kvazaŭ dolĉa muziko en la oreloj de Malgranda Muk. Enirante en la trezorejon, li jam ekvidis sur la planko siajn pantoflojn, kaj tutproksime de ili kuŝis lia vergeto. Nun li ĉirkaŭiris en la salono, kvazaŭ li volus admiri la trezorojn de l' reĝo; sed apenaŭ li atingis siajn pantoflojn, li rapide ensaltis, kaptis lian bastoneton, deŝiris sian falsan barbon kaj vidigis al la miranta reĝo la bone konatan vizagon de l' forpelita Muk. "Perfida reĝo," li parolis, "kiu pagas fidelajn servojn per sendankeco, konservu, kiel bone merititan punon, vian nunan fi-figuron. Mi postlasas al vi la orelojn, kiel ĉiutagan memoraĵon pri Malgranda Muk." Eldirinte la lastajn vortojn, li sin turnis rapide sur la kalkanumo, ekdeziris sin malproksimen de tie, kaj antaŭ ol la reĝo povis kii eĉ unu fojon por helpo, Malgranda Muk estis jam forfluginta. De tiu tempo li loĝas ĉi tie en granda riĉeco, sed tute sola, ĉar li malestimas la homojn. Lia spertoriĉa vivo faris lin granda saĝulo, kaj, malgraŭ lia stranga eksteraĵo, li meritas vian admiron, pli ol vian mokadon. —

Tiel rakontis al mi mia patro. Mi certigis al li mian penton pri mia malĝentila konduto kontraŭ la bona

hometo, kaj mia patro pardone liberigis min de la postrakonta "kutima," kiun li destimis al mi en la komenco. Mi rakontis al miaj kamaradoj la mirigajn aventurojn de Malgranda Muk, kaj baldaŭ ni tiom lin amis, ke neniam ni insultis lin plu. Male, ĝis li mortis, ni alte respektis lin, kaj ĉiam ni kliniĝadis antaŭ li tute same profunde, kiel antaŭ kadio kaj muftio.*

(Daŭrigota.)

Kiu Unue Elpensis Tutmondan Interkomprenigilon?

De PASTRO T. S. LINDSAY, B.D.

La *Fundamenta Krestomatio* (pp. 256-268) enhavas artikolon pri la unuaj provoj krei tutmondan lingvon, en kiu la verkisto skribas:—

"Oni vidas ordinare en Leibnitz la patron de la 'ideo de lingvo tutmonda'; tiu ĉi publikigis sian ideon pri la 'Pazigrafio,' aŭ la arto fari sin komprenebla per komunaj skribaj signoj al ĉiuj nacioj de la tero, en kiaj ajn malegalaj lingvoj ili parolas, se ili nur konas tiujn ĉi komunajn signojn la unuan fojon en la jaro 1666 en latina disertacio."

Ŝajnas, tamen, ke tiu ĉi interkomprenigilo, kiun Leibnitz elpensis kaj kiun li nomis "Pazigrafio," ne estis vera lingvo, gramatike konstruita. Li diris, ke la ĉefa afero, kiu estas bezonata, estas la eltrovo de komunaj signoj por ĉiu objekto kaj ĉiu ideo, kaj ke tiaj signoj devas esti kompreneblaj internacie, sammaniere kiel la signoj de la algebro.

Al mi ŝajnas, ke estis celata skriba, ne buŝa interkomprenigilo, t.e. kodo aŭ signaro, sen sonoj, kiun ĉiu nacio povus voĉlegi en sia propra lingvo, same kiel la hinoj uzadas komunajn signojn, kiujn la diverslingva loĝantaro de Hinujo, Japanujo, k.t.p., legas en sia propra dialekto.

Ŝajnas, ke la unua, kiu provis konstrui veran lingvon tutmondan, estis Johano Wilkins, Episkopo de Chester en 1668.

Sed Leibnitz ne estis la unua elpensi eĉ la malpli praktikeblan specon de interkomprenigilo. Irlanda episkopo ĝin elpensis, tridek jarojn antaŭe. Leginte antaŭ ne longe malnovan libron "La Vivado de Episkopo Bedell," verkita de Episkopo Burnet en 1685, mi trovis en tiu ĉi libro intereseĝan paragrafon, kiun mi malsupre esperantigis.

Bedell estas estro de Trinity College, Dublino, dum 1626-1629, kaj poste Episkopo de Kilmore. Irlando tiam estis tre tumultplena, kaj en 1641 li pereis dum terura ribelado. Sed oni tiel lin respektis — eĉ la Romkatolikoj — ke, kiam oni lin enterigis, Romkatolikaj ĉeestantoj ekkriis latine, "Requiescat in pace ultimus Anglorum," kaj Romkatolika pastro diris, "Sit mea anima cum Bedello."

Episkopo Burnet rakontas pri pastro de la Irlanda Eklezio, nome Johnston:—

"Li estis ne bone instruita, tamen, li estis lertega homo. Sed liaj ecoj pliparte inklinitis al la mehanika, pli ol al la spirita arĥitekturo. Pro tio, la Grafo de Strafford lin okupis kiel inĝenieron, kaj konfidis al li la starigon de grandaj konstruaĵoj, kiujn li masonigis en la Viklova Graflando. Sed la Episkopo, trovante, ke la homo havas tre viglan inteligentecon, kaj grandan kapablon, decidis lin laborigi tiamaniere, ke li ne estu tute senutila al la Eklezio. Tial li proponis al li elpensi universalan pazigrafion ('character'), kiun ĉiuj nacioj egale povos kompreni. La Episkopo klarigis al li, ke kial jam ekzistas universala matematika simbolaro ('characters') akceptita por la aritmetiko, geometrio kaj astronomio, tial simila sistemo devas esti farebla

* *Agao*: turka oficiro.

* *Kadio*: turka juĝisto; *muftio*: turka ĉefpastro.

por la esprimado de ideoj. Johnston volonte entreprenis la taskon kaj la Episkopo por li skizis la projekton, kiun li tiom perfektigis, ke (kiel mia sciiganto sciigis) li ĝin ekkomencis presigi, sed la ribelado lin malhelpis ĝin elfini."

Oni eble demandos, kia estas la signifo de la vorto "character," uzita de Burnet? Ĉu ĝi signifas la formon de la literoj, ĉu lingvon tute novan? Kompreneble ne tiu, ĉar preskaŭ ĉiuj Eŭropaj nacioj jam posedis komunan formon de literoj, kaj plue, la helpeto, kiun komuna formo de literoj aldonus al lernanto de la franca aŭ sveda lingvoj estus tre malgranda. Ankaŭ la ilustraĵoj cititaj de Burnet tion ĉi konstatas, ĉar $(x+y)^2 = x^2 + 2xy + y^2$, kiun ĉiuj nacioj komprenas, ili komprenas ne pro tio, ke ĝi esprimiĝas per novaj literformoj sed pro tio, ke ĝi esprimiĝas per distingiga algebra lingvo.

Samtempe se anglo voĉlegus tiun esprimon al svedo, tiu ĉi ĝin ne povus kompreni.

Eble el la legantoj de THE BRITISH ESPERANTIST iu povos diri, ĉu ekzistis elpensinto de komuna interkomprenigilo antaŭ ĉi tiu Irlanda Episkopo.

Cirkulero de la Germana Esperanto-Asocio.

Por dece soleni la kvindekan naskiĝtagon de D-ro Zamenhof en Varsovio decidis la Germana Esperanto-Asocio en komuna kunsido de l' estraro kaj de la konsilantaro jenon:—

Cie la Esperantaj Grupoj estas petataj aranĝi Zamenhofan solenan feston je merkredo, la 15an de Decembro, aŭ kie tio ne estas ebla je alia tago ĉirkaŭ ĉi tiu templimo. Ne estas necese klarigi, ke la centro de tia soleno estos festparolado, en kiu oni estimos la vivadon kaj agadon de la Majstro, tiel ke ĉiuj partoprenantoj scios la gravecon de tiu tago. Je la fino oni devus malfermi kolekton por la fondota "Germana Zamenhofa Fondo," kiu estos administrata kiel netuŝebla kapitalo kaj kies procentoj laŭ pli detalaj ordonoj de l' Majstro oni aplikos por komunutila celo, konvena al la Esperanto-movado. Per elmetota listo oni donu okazon al la partoprenantoj de la festo, enskribi kotizaĵon. Dum du sekvontaj monatoj la grupoj daŭrigu la kolektadon, tiel ke ĝi estu finata la 15an de Februaro. Tiam la Majstro decidu pri la uzado de la procentoj. La kapitalo ricevos la nomon "Deutsche Zamenhof Stiftung" kaj estos administrata laŭ la germanaj koncernaj leĝoj.

Bromberg, 16an de Novembro, 1909.

Recepto por la Kristnaska Pudingo,

Kiun en Anglujo oni kutimas manĝi en la Kristnaska Sezono.

Materialaro por bona pudingo estas:—0.4 kilo da faruno, 30 gramoj da Kuirpulvero Borwick (Borwick's Baking Powder), 112 gramoj da molaj paneroj, duon-kilo da boysebo, unu kilo da sekaj vinberoj, duon-kilo da korintoj, duon-litro da lakto, ses ovoj, 280 gramoj da sukero, 56 gramoj da migdaloj, 0.25 kilo da kunmiksita konservitaj fruktseloj, ŝelo kaj suko de du citronoj. Purigu kaj preparu la fruktojn, k.c. Distranĉu la boysebon tre malgranden, ankaŭ la konservitajn fruktselojn. Kunmiksi ĉiun eron kaj kunligu per ses ovoj kaj duon-litro da lakto. Metu en gras-ŝmiritan pelvon, kovru per ŝnure alligita tuko, kaj starigu en bolanta akvo almetitan al vaporo dum ok horoj.

Libraro kaj Gazetaro.

Plena Vortaro Esperanto-Esperanta kaj Esperanto-Franca, de ~~Emile Bonnat~~ Rektoro de la Dijona Universitato. Unua Parto. Grandan kaj penegan laboron faris nia klera kaj sindona kolego, kian ĝuste taksi povas nur tiuj, kiuj provis mem verki vortaron aŭ ion similan. La verko celas prezenti unue *senmankan* repertuaron de ĉiuj Esperantistaj radikvortoj troviĝantaj en ĉiuj Esperantaj vortaroj, naciaj kaj teknikaj, kaj en la tuta ĉiuspeca literaturo de la lingvo. Due ĝi prezentas en la Esperanta lingvo la signifon de po unu plena vorto elektita por klarigi la radikon, kaj plie, en tria kolono, ĝi donas la respondan francan vorton. Ĝi do estas pli-malpli kritika leksikono* internacia kun aldonita helpo por la multegaj studentoj, kiuj uzas aŭ scias la francan lingvon.

Sed ju pli ĝia senmankeco utilos al la Esperantistoklerulo, des pli, ŝajnas al mi, ĝi estos malhelpo por la ordinara homo, kiu lernas la lingvon. Ĉar tia homo tute ne povas diferencigi inter la diversaj vortoj, kiuj staras en ia leksikono, li do rigardas la libron kiel lastan diron de ia duon-dio, kaj eĉ pro sia naiveco *legas en ĝin*, kion ĝia aŭtoro neniel intencis prezenti, kaj per ĝi kvazaŭ pravigas sin en siaj eraroj.

Ĉiu homo, kiu akiris por si efektive funkciantan konon kun fremda lingvo, scias, kiel malmulte servus lin en tiu akirado eĉ la plej dikvoluma leksikono de la lingvo, kompare kun la viva interparolado kaj la legado en la literaturo. Por la plejmulto de la lernantoj la leksikono, almenaŭ en la unua tempo, servas pli multe kiel implikilo, ol kiel kondukanto al la dezirata celo. Kiel trafa estas la ŝerco pri anglo, kiu, reveninte el sia unua vizito al Calais, plendis, ke "la francoj mem ne komprenas sian lingvaĉon," ne atentinte pri tio, ke la francoj en la ordinara vivo ne parolas *leksikone*, sed estas kontentaj, se ili parolas nur pure *france*. Oni ne ĉerpas sian vortprovizon en la dikaj volumoj de la klerregaj filologoj, sed preskaŭ senkonscie uzas la vortojn, kiuj estas la plej oftaj sur la lipoj de la ĉirkaŭantaj homoj kaj en la presitaĵo, kiun oni ordinare legadas.

En ĉiuj lingvoj, de la tempo de Facciolati kaj Johnson, la leksikonistoj neniam arogis al si la rolon de konstruantoj de la lingvo nek de proponantoj de novaj vortoj, sed ilia tuta aŭtoritato devenis de tio, ke ili estis konsentite rigardataj kiel fidelaj raportantoj de la faktoj, kiujn ili elfosis el la lingvo mem. En okazoj de dubo, ĉu pri nia patra lingvo, ĉu pri fremdaj lingvoj, ni ĉiuj alkuras al la leksikono, ne por ricevi la opiniojn de la leksikonisto pri tio, kio *devus* troviĝi en la lingvo, sed por ekscii, kion li certigas, ke li jam efektive trovis en la literaturo. Rolon de fidela raportanto la leksikonistoj de la naturaj lingvoj neniam transpaŝis, kaj se en iliaj verkoj ni trovas ion nekonforman je tiu rolo, ni rigardus ĝin kiel trompon kaj senhontan mistifikon. Sed en la Esperanta lingvo naskiĝis stranga moro, ke kelkaj leksikonistoj facilanime permesas al si, enmeti en siajn verkojn ne sole la legitimajn rezultatojn de sia studado, sed ankaŭ multajn tute ne provitajn elpensadojn de ilia propra cerbo, kune kun multaj malprosperintaj vortoj provaj, jam longe forlasitaj de la proponintoj mem.

Ĉu la specialaj cirkonstancoj de arta lingvo pravigas aŭ ne pravigas ĝiajn leksikonistojn, arogi al si rolon nekonforman je la akceptita tradicio, estas afero diskut-ebla, sed mi devas forte protesti kontraŭ la danĝera moro

* La vorto *leksikono*, kies radiko troviĝas en *U.V.*, ankoraŭ ne estas multe uzita en nia literaturo, ĝia senco do ankoraŭ ne estas precize difinita. En tiu ĉi artikolo mi uzas ĝin nur prove, kaj en la espero veki amikan kritikon, en la senco: *vortaro kun aldonita informo*. Tio iom respondas al la angla *lexicon*, kiu signas ofte tre gravan kaj ampleksan verkon, tamen ordinare ĝi koncernas la mortintajn lingvojn. La franca *lexique* havas malpli honoran rolon, tamen eble niaj francaj amikoj permesos al *leksikono* la diritan sencan, pro la ŝajna nesuficeco de la ordinara vorto *vortaro*. La proponitan vorton *dikcionario* mi trovas malfacila kaj malagrabla.

de tiuj leksikonistoj, kiuj sendiference kaj sen averto kunmiksas la raportitajn faktojn kun siaj pli-malpli bonaj proponoj-elpensaĵoj. Farinte grandan, meritoplenan, penegan laboron, ili preskaŭ neniigas ĝian utilon per tiu bedaŭrinda kunmikso.

Tian jam faritan kunmikson S-ro Boirac en la nuna Vortaro provas iom malimpliki per la rimedo de diversaj kritikaj signoj, inter kiuj staras kompreneble la signo demanda. Tiun signon se li pli malavare uzus, mi almenaŭ ne plendus. En la klarigan tabelon de la signoj li bedaŭrinde forgesis enmeti unu plej gravan, nome la uzadon de ĉefaj literoj en la unua aŭ repertuara kolono de la teksto. Kredeble tiu signo montras la vortojn, kiujn li opinias la plej sendube akceptitaj en la komunan uzadon; tamen pri tio mi ne povas esti certa, ĉar kelkaj el ili portas ankaŭ mem la demandan signon.

La tre grava kaj interesa antaŭparolo de la aŭtoro meritas seriozan atenton, precipe de vortaristoj kaj proponantoj de novaj vortoj. Kvankam la aluditaj nebonaĵoj povas iom malbone influi dum kelka tempo sur la lingvon, mi ne partoprenas entute la maltrankvilan antaŭsenton de S-ro Boirac, kvazaŭ ili eventuale difektos la unuecon de la lingvo. Ĉar laŭ la sperto akirita de la aliaj lingvoj, oni povas diri, ke la Esperantistoj, precipe tiuj homoj, kiuj la plej multe influos sur nian lingvon, nepre akiradas la provizon, uzmanieron kaj sencan nuancon de la uzataj de ili vortoj ne el la aplombaj kaj senfundamentaj diroj de la leksikonistoj, nek el la unufoje kaj malprospere proponitaj vortaj provoj de la literaturistoj, sed el la komune uzata lingvaĵo de la ĝenerala Esperantista literaturo. La lingvo Esperanto jam ne estas kabineta provo kun nura cento aŭ milo da adeptoj, dependanta de individua aŭtoritato kaj pereigebla per la mekoj de kontraŭuloj kaj la falsaj paŝoj de subtenantoj: ĝi estas vivanta kaj vivo-plena estaĵo, kiun nepre sekvas sian elektitan vojon malgrate la batoj de malamiko kaj spite la helpo de siaj amikoj!

Sur paĝo xvii. troviĝas la jena rimarko: "Ni povas tamen rimarkigi, ke pro troa obeemo al la kapricaj kutimoj de la naciaj lingvoj, tiun lastan sufikson [t.e. *an*] tre ofte kaj tute erare anstataŭas la antaŭa [t.e. *ist*]. Oni ne diras *kongresisto* anstataŭ *kongresano*, sed oni ne maltimas diri *esperantisto*, kiam la ĝusta vorto estus sendube *esperantaŭo*; *budhisto*, *kalvinisto*, anstataŭ *budhana*, *kalvinano*, simile al *kristano*, *luterano*, k.t.p." En tio, ŝajnas al mi, ke S-ro Boirac ne sufiĉe rekonas la liberecon de la Esperantistoj rilate novajn radikojn, kiun sankcias la unua parto de nia 15a regulo, aŭ eble atribuas tro grandan amplekson al la dua parto de tiu sama regulo (Krest. pĝ. 2-7). Kiam Esperanto elektis por sia uzado el la naciaj lingvoj certajn afiksojn, kaj difinis al ili por siaj celoj pli-malpli limitajn kampojn, ĝi tute ne per tio malpermesis al la aliaj lingvoj, ke ili daŭrigu siajn morojn rilate tiujn afiksojn, nek ĝi ordonis al ili alkonformigi siajn morojn al la Esperanta normo, nek ĝi rezignis sian rajton ĉerpi ankoraŭ novajn radikojn el la komuna fonto de la naciaj lingvoj, egale ĉu la novaj radikoj enhavas aŭ ne enhavas la dritajn afiksojn. Do ne per eraro, sed pro libera elekto la Esperantistoj prenis el la naciaj lingvoj la internaciajn radikojn *budhist*, *kalvinist*, k.t.p., prefere ol kunmeti el Esperantaj materialoj la vortojn *budh'an'o*, *kalvin'an'o*, k.t.p. (Tamen unu tre ŝatata aŭtoro uzas *buddisto*, *kalvinano*.) La facile pruvebla fakto, ke la kvar parencaj sed sendependaj internaciaj radikoj *esper*, *esperant*, *esperantist*, *esperantism* estas ĉiutage uzataj de ĉiuj plej bonaj aŭtoroj, estas almenaŭ por mi forta konvinkilo, ke ili aprobas la principon de ilia elekto.

Mi tre volus kredi, ke Esperanta vortaro kun nacia traduko, kiaj estas tiu ĉi verko kaj la ŝlosiloj de Ĉefeĉ, povus alporti helpon al tiu, kiu volus per ĝi akiri ian nacian lingvon, sed mi timas, ke tion malpermesas la strukturo mem de la Esperanta

lingvo. Ekzemple, se mi serĉas francajn vortojn por tiel ordinaraĵoj, kiel *knabino*, *malbone*, *eksigi*, mi trovas nur, ke *knab + o* = *garçon*; ke *in* = *marque du féminin*; *o* = *marque le substantif*; *mal* = *marque les contraires*; *bon + a* = *bon*; *e* = *e, mi*; *eks* = *ex, qui n'est plus, ancien*; *ig* = *se faire, devenir*; *l* = *marque de l'infinitif*, sed nenie mi trovas aludon pri *fille*, *mauvais* nek *se retirer*.

Tamen la francaj tradukoj estas zorge faritaj kaj tre utilos al multaj legantoj. Ni ŝuldas multan dankon al S-ro Boirac, kaj mi esperas, ke li daŭre kreskigos la ŝargon de nia ŝuldo.—A. E. W.

Esperantista Poŝkalendaro 1910, redaktita de Prof. D-ro Siegfried Lederer. *Esperanto Verlag Müller & Borel, Berlin. Prezo 1 ŝilingo aŭ frankite (0.40 Sm.). 252 paĝoj.*—Tiu ĉi de la Esperantistaro tre ŝatata libro ĵus aperas por la nova jaro. La nia eldono estas redaktita de S-ro Prof. D-ro Lederer, (Pĝ. jam bone konata de la germanaj Esperantistoj. Zorgeme li plenumis sian redakcian taskon, celante al tio, ke la Poŝkalendaro fariĝu pli kaj pli necesega posedaĵo de ĉiu Esperantisto. Laŭ ebleco oni atentis pri la deziroj kaj konsiloj eldiritaj de la amikoj de l' Poŝkalendaro kaj kredeble, ili havos ĉiun motivon esti kontentaj. Enkondukitaj estas diversaj novaj rubrikoj kun ĝenerala intereso kaj utilo. Kun speciala zorgemo estas starigita la listo de la Esperantaj grupoj, societoj, konsulejoj, agentoj, hoteloj, k.t.p., per helpo de oficialaj sciigoj, kaj ĝi estas nun kiel eble plej fidinda. La libreto estas ornamita de portreto de S-ro Generalo Sébert, justa rekono de la grandaj servoj moralaj kaj materialaj faritaj kaj farataj al nia afero de tiu eminenta franca scienculo. Oni senprokraste mendi la libron, ĉar la eldono estas limigita, kaj lastan jaron ĝi estis elĉerpita antaŭ ol ĉiuj mendantoj povis ricevi sian ekzempleron.

Culliver en Liliputlando, tradukita de M. Inman, prezo unu ŝilingo.—Tradukita de entuziasma virino por interesi sian grupon, plibonigita de tre lerta Esperantisto, tiu ĉi libro estas bona Kristnaska donaco ĉu por la infano, aŭ por la komencanto. Forte bindita, bele ilustrita en koloroj de J. R. Monsell, la prezo ne estas tro granda por la ĉiam interesa skizo de Swift. Nature ĝi ne estas laŭvorta traduko, sed sufiĉe "Bowdlerized" por la plej delikata gusto.—E. A. L.

Poŝkalendaro, 1910, "Fred."—La multenombraj kaj diversnaciaj samideanoj, kiuj jam en la du pasintaj jaroj utiligadis la verdekovritan poŝkalendaron eldonitan de S-ro J. H. Fred, ĝoje akceptos ankaŭ la novan por 1910. Ĝi enhavas, krom diversaj aliaj interesaj, U.E.A. Adresaron ordigitan ĝis Novembro 1, 1909, liston de Esperantistaj Firmoj, Hoteloj, k.t.p. Estas ankaŭ fotografiaĵoj de la verkinto kaj de D-ro Zamenhof, kun unu speciale bona de S-ro H. B. Mudie kiel karavanestro. La libreto, laŭ oportuna poŝformato, kostas 25 Sd., aŭ internacie 3 respondkuponojn aŭ frankite.

Lingvo Internacia (Oktobro).—"Lingva Komitato kaj Internacia Reprezentantaro," redakcia artikolo, kie ni legas: "La Akademio decidis, ne konsili la enkondukon de novaj afiksoj en la komunan lingvon, kaj tute prave... Granda singardemo estas la regulo de la Akademio kaj pro tio oni povas ĝin nur gratuli. Ĝi komprenas, ke, se nia nuna komuna lingvo, t.e. la ĉlutaga kaj la literatura, ne estas tro komplika, jam sufiĉe komplika ĝi estas, kaj ke la agado de la 'praktikaj' propagandistoj fariĝus neebla, se oni komplikus Esperanton por plaĉi al kelkaj tro delikataj nuancistoj aŭ senspertaj 'logistikistoj.'"—Rilate al la propono de la Centra Oficejo pri tutmonda Reprezentantaro, ni ankaŭ opinias, ke la Esperantistoj "havas la rajton scii, kien oni intencas ilin konduki! Ĉu al nova, senfina kaj senfrukta, eĉ la plej kuragajn propagandistojn fine laciĝanta agitado, aŭ al ĉiam pli plena, pli ĝenerala uzado de nia Zamenhova lingvo, por la bono de l' homaro? Ĉu al nur ŝajna progreso, celata

de diskutemaj teoriistoj, aŭ al efektiva progreso, al praktikaj rezultatoj, kiuj solaj certigos la triumfon de l' ideo mem de internacia lingvo?" Sekvas "Hermann kaj Dorotea," eltiraĵo el kritika studaĵo de Paul Stapfer, tradukita de Sam Meyer: "La Animo de la Granda Sonorilego," de Lafcadio Hearn, tradukis C. E. Randall; "Mia Eksperimento," de H. Clegg; "La Prilingva Interligo," de A. E. Wackrill, represita el THE BRITISH ESPERANTIST. En letero pri la uzo de -ist, S-ro W. W. Padfield prave rimarkigas, ke, laŭ U.V. tiu sufikso montras personon okupatan de io, kaj ne necese profesiecon. "D-ro Z. mem uzas teoriistoj, mokistoj, drinkistoj, kaj multajn similajn vortojn, kio montras klare, ke lia intenco ne estis limigi la sufikson -ist al profesieco."

La Septembra numero (kiu aperis la 20an de Novembro kune kun tiu de Novembro) estas preskaŭ tute dediĉita al bonega, tre detaloplena raporto de la Kvina Kongreso, verkita de D-ro P. Corret. Pro la aparta graveco en kelkaj rilatoj de la ĵus pasinta Kongreso, ni esperas, ke ĉiu grupsekretario kaj aliaj kondukantoj en nia movado konigos al si la enhavon de ĉi tiu 48-paĝa artikolo (ekzempleroj riceveblaj ĉe nia Sekretario, 6 pencoj).

En la Novembra numero la plej grava artikolo estas "La Kunsidoj de la Lingva Komitato en Barcelono," detale raportita de D-ro Corret, sekretario. Aliaj estas: "Ni Respektu nian Lingvon" de Prof. Cart. Li diras: "Ĉu ni agitadas por enkonduki senĉese en niajn naciajn lingvojn novajn prefiksojn, novajn finiĝojn, novajn radikojn? Certe ne! Kial do kelkaj el ni tamen (tute ne scienculoj aŭ lingvistoj) volas agi alimaniere kontraŭ Esperanto?... precipe, ĉar ili ne pensas en Esperanto, kiam ili skribas aŭ parolas, sed nur tradukas Esperanten la vortojn, la nuancojn de sia gepatra lingvo, kaj, ne trovante tiuj taŭgan tradukon, dank' al ia spirita mallaboremo, simple fabrikas novan vorton aŭ imagas novan nuancigantan afikson. Sed vere, kiu ne estas kapabla pensi en Esperanto, tiu tute ne havas tian rajton. La lerta tradukanto — ĉar ne povas esti, ke la traduko ne ludas grandan rolon en nia literaturo, — repensas Esperante la tradukotan tekston." — "Nia Devo Sociala," de Maurice Maeferlinck, tradukita de G. Stroele, "Du Simiaj Legendoj," k.t.p. — E. A. M.

Internacia Scienca Revuo (Novembro). — Krom la tri sciencaj artikoloj enhavataj en tiu ĉi numero, "Pri la Geometrio 'Folietara,'" de S-ro Raoul Bricard, "La Sistemo de Korpoj Rigidaj," de S-ro R. de Saussure, kaj "Provo de Difino de Fiziologio," tradukita de J. Eydelnanth el lecionoj de Prof. A. Herzen, troviĝas raportoj de la kunsidoj de la I.Sc.A.E. en la Barcelona Kongreso. El la financa, ni elĉerpas jene: "Iom malpli kontentiga estas la resumo de l' enspezoj; ili ne pligrandiĝis ankoraŭ sufiĉe; kaj kiel la lastajn jarojn, la sekretario mem (S-ro René de Saussure) bonvolis denove alporti la gravan monsumon necesan por starigi la ekvilibron de la bilanco. Tiu fakto inspiras al ni du sentojn: unue senton de sincera danko al la sekretario, kiu, tiel malavare, oferas de kelkaj jaroj sian monon kaj tempon al la Esperanta afero; tiun dankon ŝuldas al li ne nur la anoĵ de nia asocio sed ĉiuj ajn partianoj de la ideo de help-lingvo... Niaj kunmembroj iom tro plene konfidis al la Geneva Oficejo, kaj ili tro ripozas." La tuta raporto de la ĝenerala sekretario estis tre interesa, precipe liaj personaj rimarkoj pri "Kiel staras la sciencistoj rilate al Esperanto?" jene: "Multaj sciencistoj, oni povas diri la plejmulto el la sciencistoj, staras favore al nia afero, kaj se oni petas de ili, ke ili subskribu cirkuleron celantan la enkondukon de internacia lingvo, ili kutime konsentas volonte doni subskribon la sian. Sed se oni petas pli, ili pro troa okupado kaj specialisteco preskaŭ neniam estas pretaj oferi sufiĉe por lerni, uzi kaj propagandi nian lingvon. Ĉar neniam vidinte unu el niaj kongresoj kaj kredante, ke Esperanto estas nur lingva projekto, la

ĉefa intereso por ili estas la studado de la lingvo mem. Certe ni devas ĝoji kiam eminenta scienculo publike aprobas Esperanton kaj alportas al ĝi la famon de sia nomo, sed oni ĉiam povas timi, kiam la dirita fama scienculo tiom interesiĝas pri Esperanto, ke li deziras lerni ĝin. Mirigita de la simpleco kaj konstruo de nia lingvo, li kutime vidas en ĝi temon por studado, por perfektigado, mirindan novan kampon por apliki la leĝojn de la logiko, eĉ de la logistiko, kaj li baldaŭ fariĝas reformemulo, aprioriulo, kaj grave endanĝerigas nian movadon. Mi mem kaj kvankam mi ĉiam penadis rigardi Esperanton kiel perilon, ne kiel celon, kiel vivantan lingvon, ne kiel projekton, mi mem, mi ripetas, faris antaŭ du jaroj, proponojn por apriori ŝanĝi nian lingvon precize en la momento, kiam tiu propono pro aliaj okazintaĵoj estis plej danĝera. Sed feliĉe la popolo Esperantista diligente kontraŭstaris mian reformecon kaj hodiaŭ la malinterkonsento de la reformistoj montras, ke la popolo Esperantista estis prava.

"Jes, ne ekzistas teĥnika lingvo, ekzistas nur teĥnikaj vortoj kaj esprimoj; ni scienculoj, kiel la aliaj homoj, bezonas komunan popolan lingvon por esprimi niajn pensojn, kaj kvankam ni povas alporti grandan helpon al la movado precipe per la starigo de teĥnikaj vortaroj, tamen estas preskaŭ certe, ke la Lingvo Internacia sukcesos fine ne per la sciencistoj, ne per la teoriuloj, sed per la popolo kaj por la popolo." — E. A. M.

La Revuo (Novembro). — "Marta" tradukita de nia Majstro el la pola lingvo estas daŭrigata. Ni notas la jenajn esprimojn: Tiuj homoj... faras al si kvazaŭ profesion kaj ĉiutagan okupon el admirado de virinaj ĉarmoj, admirado *platona* (Those people make for themselves a sort of profession and daily occupation of the admiration for female charms, a *platonic* admiration). — ili estas *bagatelaj ŝaksoldatoj* sur la granda ŝaktabulo de la homaro (they are *mere pawns* on the great chess-board of humanity). — Sekve, konsiderante ilian malgrandecon, oni povus ĉe la prijuĝado de la sociaj aferoj tute preterpasi tiujn gajajn sensignifulojn (Therefore, considering their insignificance, one might in passing judgment on [criticising] social phenomena entirely neglect those gay triflers.). — *plej granda bagatelaĵo* povas ilin vundi, *plej granda bagatelaĵo* povas ilin venki (the *least* trifle can wound them, the *least* trifle may overcome them). — la grandegan *abundon da impresoj*, kiujn ili ricevas kaj *ricevigas* (the immense quantity of impressions which they receive and impart). — *La sinjoro de la kreitaĵoj* marŝas sur strato de granda urbo (The lord of creation walks the street of a great city). — li renkontas konatojn (li havas da ili tiom, kiom la maro havas da gutoj da akvo) (he meets acquaintances (he has as many of them as the sea has drops of water)). — la okuloj de la homoj sekvas kun intereso la novan *epizodon* de la granda *epopeo* de lia vivo (the eyes of men follow with interest the new incident in the great epic of his life). — La knabinoj... ankaŭ ĵetis flankajn rigardojn tra la fenestrojn (The girls also threw side glances through the windows). — La frunto de la serioza *matrono* (The grave matron's brow). — Ŝi *enkudriligis fadenon* (She threaded a needle). — La anguloj de ŝiaj *plenblovitaj* lipoj havis formon, kiu *divenigis* malbonan humoron (The corners of her pursed lips had a form suggesting a bad temper). — *Neakurateco* de la laboristinoj koncerne la venadon al la laboro alportas grandan malutilon al la laborejo (Irregularity of the workwomen in coming to work brings great loss to the workroom). — Kia *digna* socia pozicio! (What a dignified social position!). — La neretenebla eksplodo de virina fiereco kaj de homa *digno* (The irrepressible outburst of womanly pride and human dignity). — Iaj *bonhavaĵ* gesinjoroj, kiuj loĝis en la dua etaĝo (Some well-to-do people who lived on the second floor). — Ŝi *sternis* sian tre malmultigitan *litafaron* sur la nuda planko (She spread her much-reduced bedding on the bare floor). — La infano *ĵetigadis* sur sia malalta

sternaĵo (The child tossed-about on her low couch). — La ofendo, kiun oni tie ĵetis al ŝi en la vizaĝon, estis nemeritita (The insult there thrown in her face was unmerited). — Tute ne kapabli ion fari por levi sin el malestiminda situacio, kaj samtempe ne kapabli pacience toleri la batojn kaj ofendojn, kiujn donas tiu situacio, kia nekonsilantaro! (To be quite incapable of doing anything to raise oneself from a despised situation, and at the same time incapable of enduring patiently the blows and insults which that situation provides, what inconsistency! [how inconsistent!]). — Simile al sendefenda ŝafo mi klinas mian nukon antaŭ nehonesta mano (Like a defenceless sheep I bow my neck to a dishonest hand. Compare: Si elstreĉis ankoraŭ pli la kolon; Li etendis la kolon). — Vi estis tiel bona, ke vi helpis min (You were so good as to help me). — Ni havus kun ŝi nur klopodojn, nenion plu (With her we should have only fusses [troubles, bothers]). — Kun infano, oni ne povas, tio estus tro multekosta kaj klopoda (With a child, one couldn't; that would be too expensive and troublesome). Aliaj artikoloj estas: "La Malhelpisto de l' Hezito," bela verkaĵeto de Vicente Inglada y Ors, ricevinto de la unua premio en la konkurso 36 de *La Revuo*; "Kapitano Ferber kaj Esperanto," de S-ro Ernest Archdeacon, kiu diras: "Tre malmulte konate estas, ke Kapitano Ferber (la kuraĝa oficiro, kiu akcidente sin mortigis en Boulogne-sur-Mer dum "aviadaj" eksperimentoj) estis vere eminenta, kaj kvazaŭ universala scienculo, kaj ankaŭ tre bona Esperantisto. Se li ne havis tempon, pro siaj multenombraj studadoj, fariĝi militanta Esperantisto, li estis, tamen, tute simpatema al nia afero, kaj li kutime diradis al mi tiun neneigeblan veraĵon, ke Esperanto estas la necesa sekvo de la novaj grandegaj progresoj pri la homa veturilaro, kaj speciale, en la aera fako; li diris ofte, ke ĉiuj aerveturantoj devas necese fariĝi Esperantistoj. Li eĉ proponis sensukcese uzi Esperantan lingvon por la Aeraj Internaciaj Kongresoj," kaj por la paperoj de la konkuranto en la internaciaj balonkonkursoj." Sekvas dudekpaĝa serio da artikoloj pri la Kvina Kongreso, verkitaj de Carlo Bourlet, la gebaronoj de Ménil kaj C. Aymonier; tre detalplenaj kaj interesaj ili estas, precipe la lerta analizo de la "Mistro de Doloro," farita de C. Aymonier, ni rekomendas ilin kiel bonan memoraĵon pri nia agrabla restado inter la hispanaj amikoj. Kontraŭ la tono de unu el tiuj artikoloj ni tamen, kun bedaŭro, devas protesti. S-ro Bourlet, aludante al la diskutado koncerne la starigon de centra reprezentantaro—diskutado, kiun li prave diras, estis farata "kiel en vera parlamento"—permesas al si uzi esprimojn certe ne tre parlamentecajn, kiuj nur servos akriĝi malpacon. Ni ankaŭ ĉeestis tiun gravan kunvenon kaj la impreson restanta ĉe ni estas, ke la paroladoj de tiuj, kiuj kontraŭstaris la "deziron" originale proponitan, tute ne reprezentas "kalkajn laŭtvocajn kaj larĝmanajn malpacemulojn, kiuj blekis por malhelpi ĉian diskutadon" nek "nur izolitajn personojn," sed kontraŭe reprezentis la profundan senton de videble la pli granda parto de la kongresanoj, fakto, kiun pravas la teksto de la "deziro" fine unuanime akceptita. Ni do sincere volas kredi, ke S-ro Bourlet, skribante tiujn iom nedignajn esprimojn, efektive eldiras nur la opiniojn de "izolita persono," kaj ne de "eminenta reprezentanto" de ia grave oficiala institucio.—E. A. M.

Amerika Esperantisto (Novembro).—La Novembra numero de konsistas el bona humorplena priskribo de la Barcelona Kongreso, lerte verkita de la redaktoro mem, S-ro Arthur Baker. Multaj fotografiaĵoj plibeligas la raporton, kiu estas prezentita paralele en angla kaj Esperanta lingvoj. La numero do servas kiel bonega propagandilo, kaj estas havebla por tiu celo kvin—aŭ pli—ope po 10 spesdekoj (2½p.) por unu ekzemplero.

En la sama numero troviĝas la anglalingva raporto

de S-ro Edwin C. Reed, la oficiala delegito de la Esperanta Asocio de Norda Ameriko. Komencante la deziron esprimitan de la Kongreso pri la kreo de Internacia Konsilantaro por zorgi pri la financaj rimedoj de la Lingva Komitato kaj la Konstanta Komitato de la Kongresoj, S-ro Reed diras: "Kiam oni konsideras, ke dum kvin kongresoj oni principe akceptis, ke la Kongreso ne konsistas el rajtigataj reprezentantoj kaj ke ĝiaj agoj povas esti nur rekomendoj, kiuj poste devas akceptiĝi de la Esperantaj Societoj, oni vidos, ke nova principo por la kondukado de aferoj estas nun starigita. Ĉi tiu konsilantaro, reprezentante proporcie la Esperantajn organizaciojn de la mondo, kunvokite por kolekti kaj administri monrimedojn, ne povas fariĝi alia, ol leĝdona institucio (*legislative body*)."

Similan opinion li ankaŭ eldiras en *grava* kaj aliparte bonega—artikolo en la *North American Review* por Novembro.

Ni kredas, ke nia samideano iom malĝuste komprenas la deziron de la Kongreso, kiam li vidas en ĝi la starigon de "nova principo por la kondukado de aferoj," laŭ kiu nepre naskiĝos "leĝdona institucio." La fakto, ke la kongresanoj anstataŭis la originalan proponon per *desiro* pure "financa," klare montras, ke ili—ja tute prave—malaprobas ĉian kvazaŭ-leĝdonan institucion centran. La rolo de la proponita Konsilantaro tute ne estos fari leĝojn, sed nur "zorgi pri la financa subtenado" de du institucioj, kies funkcioj estas tre klare difinitaj: la Lingva Komitato (kiu kun sia Akademio kontrolas (ne *regas*) la evolucio de nia lingvo), kaj la Konstanta Komitato de la Kongresoj (kiu aranĝas la oficialan flankon de niaj ĉiujaraj internaciaj kongresoj). Kaj tute antaŭvideble estas, ke post nemultaj jaroj nia movado fariĝos tiel vastega kaj ĝenerala, ke la ĉiujaraj *por*-Esperantaj kongresoj estos jam nek necesaj nek eĉ oportune aranĝeblaj, sed estos anstataŭataj de pli kaj pli gravigantaj specialistaj kongresoj, kie Esperanto ne plu estos celo, sed *rimedo*. En tiu okazo la "Internacia Konsilantaro" zorgos nur pri *unu* institucio—la Lingva Komitato kun ĝia Akademio.

Sed *leĝojn* la Esperantistaro nek bezonas, nek deziras.* Kontraŭe, ĉia provo krei "leĝdonan institucion" Esperantan nepre naskus inter nia samideanaro, tute senutile, malutilan malpacon. Jam du fojojn tia provo prezentigis, jam dufoje ĝi estas rifuzita. Kaj ĝin ĉiam—ni kore esperas!—ĉiam renkontos nepre la sama sorto.—W. M.

Lastaj Novitaĵoj.—*Rund um die Welt*—*Ĉirkaŭ la Mondo*, ĉiumonata 20-paĝa gazeto, plejgrandaparte en la germana lingvo, dediĉita al la propagando de Esperanto inter germanlingvanoj kaj al la instruado de fremdaj lingvoj *per* Esperanto; redaktoroj: Prof. D-ro Siegfried Lederer kaj D-ro Schramm; jara abono 3 markoj, ĉe Heckners Verlag, Wolfenbüttel. La novan gazeton ni povas varme rekomendial ĉiuj Esperantistoj-lernantoj de la germana lingvo.—*Bulteno de Libera Penso*, No. 2, Oktobro, kaj *La Pledo por Ferrer* de Kapitano Francisco Gálceran Ferrer, en la franca lingvo kaj Esperanto, prezo Fr. 0.15, ĉe Universala Esperanto-Presejo Balandra kaj Royer, Chalon-sur-Saone, Francujo.—*Adresaro de Polaj Esperantistoj por 1909*, prilaboros A. B. Brzostowski, ĉe Eldonanto Jan Günther, Varsovio; prezo Sm. 0.32.—*Sophia*, 4-paĝa aldono en Esperanto de la teozofia revuo kun tiu titolo. "Oni invitas ĉiujn Esperantistojn teozofistajn, korespondadi esperante pri aferoj rilatantaj al nia scienco, kaj ni ankaŭ proponas traduki ĉiujn teozofistajn artikolojn de fremdaj samideanoj, por ilin publikigi en la hispana revuo *Sophia*. Ni proponas nian kunlaboradon en samespecaj fremdaj revuoj." Sin turni al S-ro Julio Garrido, revuo *Sophia*, Atocha, 127 *dup*°, 3°, Madrid, Hispanujo.

* Cetere, kiajn "leĝojn" komune devigajn povus fari la Esperantistaro?

Brita Kroniko.

Al ĉiuj grupoj kaj rondoj Esperantistaj, kaj al ĉiu aparta samideano, ni kore deziras tre feliĉan Kristnaskon!

Multaj Esperantistoj kunvenos la 15an de ĉi tiu monato por festi la jubileon de l' naskotago de nia amata Majstro. Kun la miloj da korsalutoj kaj bondeziroj, kiujn li en tiu tago ricevos el ĉiuj partoj de l' mondo, ni sendas ankaŭ la nian, kaj profunde esperas, ke nia kara modesta D-ro Zamenhof restos ankoraŭ multajn jarojn inter ni, por la feliĉigo de sia tutmonda popolo kaj la riĉigado de l' mirinda lingvo, kiun li al ĝi donacis!

Proksiman monaton ni rekomencos presigadi en la B.E. liston de propagandaj paroladoj, koncertoj. Ni invitas ĉiun paroladonton sendi al ni, poŝtkarte, kelkajn vortojn pri tiaj aferoj: loko, dato, graveco, nombro de ĉeestantoj, rezultatoj, k.t.p. Ni ankaŭ, pro la ĉiam pli kaj pli granda disvastiĝo de nia afero, devos malplilongige redakti ĉi tiun Britan Kronikon. Ni petas, ke Sinjoroj la Sekretarioj do ne ofendiĝu, se ili iam rimarkos, ke iliajn raportojn oni reprezentis per stilo iom telegrafa. Eble ankaŭ ili mem bonvole helpos, skribante nur tre koncize siajn sciigojn. La ĵusaj diroj, kompreneble, ne koncernas raportojn pri ia okazo speciale interesa aŭ grava de ĝenerala vidpunkto, kiu ja ĉiam rajtos pli da loko, ol sciigoj pri aferoj pure lokaj.

Al Sekretarioj de grupoj aliĝintaj al la B.E.A. ni petas, ke ili volu afable sciigi al ni tuj, en kiu tago aŭ kiuj tagoj de l' semajno iliaj respektivaj grupoj kunvenas. Ni deziras aldoni tiun informon al la listo de grupoj, kiu ĉiunmonate aperas sur nia kovrilo. Samideanoj vizitontaj ian urbon, kaj dezirantoj ĉeesti la grupkunvenon, eble trovos ĝin utila. Oni volu sendi siajn sciigojn antaŭ la 15a de Decembro, por aperigo en la Januara numero!

LONDONO.

Al Gekantistoj.—En la koncertoj aranĝitaj en la lasta tempo de la Londona Klubo, oni sentis, ke mankas al ni gekantistoj, kiuj entreprenos prezenti kvarvoĉajn kantojn. Tial ni petas, ke la gekantistoj, kiuj estas pretaj sin okupi en la forigo de tiu manko, bonvolu sin turni al S-ro E. Parker, ĉe la B.E.A., kiu penos aranĝi pri antaŭprovoj, k.t.p.

Paroladistoj.—Oni ne forgesu, ke diversaj samideanoj estas pretaj fari propagandajn paroladojn pri Esperanto, antaŭ Diskutsocietoj, Y.M.C.A., Literaturaj Rondoj, Klubo, k.t.p. Jam donis siajn nomojn en tiu celo: S-roj J. Bredall, G. L. Browne, P. J. Harris, W. W. Mann, H. B. Mudie. S-ro J. C. O'Connor ankaŭ volonte tion faros en lokoj ĝis 30 mejloj de Londono. Oni sin turnu al la B.E.A. Ni ankaŭ kun plezuro ricevos nomojn de pluaj personoj "parolademaj."

Mr. D. H. Lambert, B.A., having been specially invited to do so, gave an *exposé* of Esperanto on the 18th ult. at the Green Salon of the Eustace Miles Restaurant, at an evening concert given by the *Eustace Miles Dramatic and Musical Society*. Mr. Lambert showed (*inter alia*) to an audience ignorant of the language that one of the most surprising features of Esperanto is that everyone of ordinary education and intelligence already knows the language without having learned it! and he proceeded to illustrate this practically in some amusing remarks, and gave specimens of it from "Julius Cæsar," "Hamlet," and other texts.

A course of lessons on Esperanto specially suited to the requirements of nurses has been arranged to appear in *Nursing Notes*. A competition will form an attractive feature of the course, as the Editorial Committee are offering a prize of half-a-guinea for the best replies to the set of papers accompanying the course.

We learn from Mr. W. B. Curry's Esperanto column in *The Burnley Gazette* that Esperanto has penetrated to the Tower of London. While two Lancashire *gesamideanoj* were visiting the building, one of the Guards accosted them with the words: "Ĉu vi parolas Esperante?" An interesting conversation followed. He had taken up the study of Esperanto so that he could help foreign Esperantists when they visited the Tower.

We congratulate our new *samideano* in the Tower on his initiative, and commend his example to officials and attendants in other public buildings. In every large town there ought to be an Esperantist at the General Post Office, Town Hall, police-station—in fact, in every public place of importance. Many policemen in other lands have already learned Esperanto. It would, of course, be too much to expect every public building to have an interpreter speaking five or six foreign languages, but any official could easily manage to learn Esperanto in six months with an average study of two hours a week, and many would require still less time.

Boy Scouts.—Those who are interested in the spreading of Esperanto among the Boy Scouts should read an article which appeared in the November number of *The Boy Scouts Headquarters Gazette*, entitled "Why Scouts should Learn Esperanto." The writer shows how the Scout movement, which is rapidly becoming an international one, may by means of Esperanto become a powerful instrument for peace. Copies may be obtained from the Editor, 116, Victoria-street, Westminster, S.W., price 4d., post free. An Esperanto course on general lines has for some time been appearing regularly in the *Gazette*; it will now be followed by a course *specially* for Boy Scouts, dealing with the various phases of Scout life, based on various sections in General Baden-Powell's "Scouting for Boys."

Battersea.—La membroj de ĉi tiu grupo, dank' al la energio de ĝia sekretario, nia vigligema samideano S-ro A. E. Lee, nun posedas propran ĉiusemajnan gazeton Esperantan. La gazeto, kies titolo — *Nu! Battersea'anoj!* — estas mem kvazaŭ vekilo, jam de Novembro aperas ĉiusemajne, sub formo de kvar hektografitaj paĝoj. Ĝi estas bonstila kaj sprite redaktata de S-ro Lee mem, kiu invitas ĉiujn samkvartalanajn por la bono de la komuna ideo subteni ĝin per artikoloj kaj aĉetado. Ĉiu numero kostas unu duonpencon, kaj estas havebla ĉiun merkredon vespere en la grupkunvenejo, *Latimer-road Baths, Battersea*.

Bayswater.—Kurso de Esperanto por BLINDULOJ.—en la konata Lending Library for the Blind, Queen's-road, Bayswater, W., F-ino Boord faris paroladon pri Esperanto antaŭ la Blind Debating Society. Rezulte de tio oni formis kurson, kiu estas instruata de S-ro G. L. Browne. Oni kore invitas ĉiun blindan samideanon. La kurso okazos lundon vespere. Pri datoj oni sin turnu al F-ino Austin, sekretario, ĉe la Librejo.

Brixton.—Mr. Henry Morley, vice-president of the Brixton Esperanto Club, has been elected to the Borough Council of Lambeth for the Brixton Ward by 2,277 votes, being a majority of 704 over the highest unsuccessful candidate.

Croydon.—La 26an de Oktobro, S-ro J. Bredall, F.R.G.S., faris paroladon pri Esperanto en St. George's Hall, Presbyterian Church, Oakfield-road, West Croydon.

East London.—La 16an de Novembro, D-ro Pollen donis tre gajigan lekcion al la Debata Societo de la *Jewish Working Men's Club*, Great Alie-street, E., kaj per sia kutima bonanimo tiel entuziasmigis la aŭskultantojn, ke tuj poste fondiĝis grupo, pri kiu oni havas tre fortajn esperojn. Oni voĉdonis al li ja elkoran dank-esprimon kaj tre petis lian baldaŭan reviziton. La temo estis "Kun la Flago tra la Oriento" kaj estis treege

ŝatata pro la interesa instruado kaj la lerta maniero per kiu ĝi liveriĝis.—P. K.

Friern Barnet.—The Fifth Friern Barnet Troop is among the rapidly increasing number of B.P. Scouts who are taking up Esperanto on General Baden-Powell's recommendation. They propose to start their Esperanto course immediately after Christmas. The scoutmaster is the Rev. A. H. Roberts, 7, Hemington-avenue, Friern Barnet, from whom all information can be obtained.

Hampstead.—The Hampstead Esperanto Club is desirous of organising a large public meeting to draw public attention to Esperanto in Hampstead, and will be very glad to hear from local *samideanoj* who can render assistance of any kind. Address, Sekretario, Hampstead Esperanto Club, *Hampstead Conservatoire, Swiss Cottage, N. W.*

Kentish Town and Gospel Oak.—A movement is on foot for starting classes for Esperanto in this neighbourhood. Persons in these and surrounding districts who would like to join are asked to communicate with Mrs. Barragry, M.B.E.A., 150, *Junction-road, N.* About twenty names have already been collected.

Londona Klubo.—La unua ĉiujara kunveno de la Londona Federacio okazis la 27an de Oktobro en St. Bride's Institute, London, E.C. La prezidanto, S-ro H. Bolingbroke Mudie, diris, ke feliĉe la financa jaro finiĝis sen grava defikto. Poste okazis bona koncerto aranĝita de S-roj C. P. Isaac kaj C. A. Fairman. Nova nomo sur nia listo de artistoj estas tiu de F-ino Mann, kiu en unua provo de Esperanto belege kantis "Lasta Rozo de l' Somer'." Pro ŝia sukcesego en la kanto "Maja Mateno" oni postulis bison de F-ino Morrison, blindulino kiu jam de longe estas sperta Esperantistino. Tre notindaj estas ankaŭ la diversaj eroj donitaj, solovoĉe kaj ĥore, de la Sinjoretoj Jack Emery, Stanley Medrow kaj W. Tidbury. F-inoj Rosa Maude kaj Ivy Grant ankaŭ aldonis al la plezuro de la vespero kaj S-roj H. Meulen kaj E. Parker per kantoj, kaj S-ino Evans kaj S-ro Isaac per deklamoj. Oni ne forgesu ankaŭ la ŝercplenan parolon faritan de D-ro Pollen inter la du partoj de la programo, nek la grandan helpon, kiun donis al la gekantintoj F-ino Daisy Grant per sia lerta fortepiana akompanado. Ĉiu bedaŭris, ke malvarmumo malhelpis nin aŭdi F-inon E. M. Surridge.

Queen's Hall.—Okazis ĉi tie la 6an de Novembro la sepa ĉiujara koncerto de la "Church Schoolmasters' and Schoolmistresses' Benevolent Institution," prezidita de Sir Samuel Scott, Bart., M.P. Inter la kantistoj estis S-ro Harrison Hill, kaj kompreneble li ne preterlasis la okazon por propagando. Li havis grandegan aŭdantaron, la tuta halego pleniĝis de granda amaso el eble tri aŭ kvar mil personoj, okupante ĉiun seĝon en la halo kaj eĉ sur la estrado. La plej multaj el ili estis ĉefinstruistoj kaj helpaj ĝeinstruistoj de la Anglikanaj Lernejoj en Londono. Ĉiuj estis tre entuziasmaj, kaj kore kantis ĥore kun S-ro Hill "Esperanto, Esperanto, vi ĝin lernos en semajno!"—Inter la du partoj de tiu koncerto, S-ro Hill ankaŭ propagande partoprenis en festeno donita de la "Continental Parcels Express" en la Holborn Restoracio. Ĉeestis ankaŭ nia samideano S-ro Geddes, Konsulo en Dover.

Shoreditch.—*Shoreditch Y.M.C.A.*, 4, Kingsland-road, N.E.—Mr. Harrison Hill will give his humorous musical Esperanto entertainment at the Y.M.C.A., Shoreditch, as above, on Monday evening, December 13, at 8 p.m. The entertainment will be interesting and understandable not only to Esperantists, but also to non-Esperantists. Admission by ticket from the secretary at the Y.M.C.A., price 6d.; reserved seats, 1s. *The latter are recommended, as the hall is small.*

South London Ethical Society.—Esperanta kurso estas kondukata sub la aŭspicioj de ĉi tiu grava societo. Dudek lernantoj ĉeestis la unuan lecionon de la kurso, kiu okazas ĉiun duan vendredon sub la lerta instruado de S-ro P. J. Cameron.

Surbiton.—S-ro A. P. Corderey, transloĝinte el Woolwich, kie li multe klopodadis pri la diskonigo de Esperanto, nun sukcesis starigi Esperantan kurson en *Clark's College*, Surbiton. Propagandiloj disdonitaj inter la kolegianoj vekis multan intereson pri la lingvo, kaj oni esperas en la proksima jaro aranĝi kurson tre multenombrian.

Wood Green, N.—By the kind permission of the Church Committee, an Esperanto course has been started by Mr. R. Robertson in connection with the Young Men's Institute at the Congregational Church, Lordship-lane. The class meets every Saturday evening at 8 o'clock.

Woolwich.—Antaŭnelonge ni anoncis, ke oni provas fondi Esperantistan Grupon en ĉi tiu kvartalo. Bedaŭrinde S-ro A. P. Corderey, la iniciatinto, devis transloĝi aliloken, kaj la projekto ne povis plenumiĝi. En sama celo klopodas tamen ankoraŭ la aliaj samideanoj, anoj de la Esperanta kurso en la Woolwich Polytechnic dum la pasinta jaro. Intertempe, ili kunvenas ĉiusabate en la domo de amiko. La kurso en Bloomfield-road L.C.C. Lernejo kunvenas dufoje ĉiusemajne sub la instruado de S-ro O'Keefe; 10 aŭ 12 ordinare ĉeestas, kaj ni esperas, ke en la fino de la kurso ili kunhelpos por starigi grupon. Ĉiu interesato volu skribi al S-ro E. K. Jayne, 22, *Kinveachy-gardens, Old Charlton, S.E.*

LA PROVINCOJ.

Acorington.—La novestaregita grupo progresas bone. Ĉiulunde okazas Esperanta kurso por la grupanoj, kiuj pli kaj pli interesiĝas semajnon post semajno. La komitato varme invitas la samideanojn el ĉirkaŭaj urboj al la grupkunvenoj (en *Borough Café, 11, Union-street*).

Birmingham.—Je la 9a de Novembro, la prezidanto de la Societo Esperantista faris lecionon antaŭ la *Birmingham Shorthand Writers' Association* (Asocio de Stenografiistoj), ĉe iliaj ĉambroj en Great Charles-street. Kelkaj membroj estis tre interesataj kaj promesis tuj komenci la lernadon de la lingvo. Oni rimarkis la similecon de la fonetika sistemo de Sir Isaac Pitman kaj Esperanto, ankaŭ similecon laŭ la aspektoj kaj karakteroj de la du fondintoj. — Je la 14a de Novembro, S-ro W. H. Garbutt, komerca konsulo de U.E.A., parolis pri "Babel kaj ĝia Kontraŭkuracilo" en la lernejo en Barford-road, sub la aŭspicioj de la *Birmingham Sunday Lecture Society* (Societo por Dimanĉaj Lekcioj). La lekcio estis ilustrata per lumbildoj montrantaj la strukturon de la lingvo, vidaĵojn de la kvin Kongresoj, famajn Esperantistojn, k.t.p.—H.

Bournemouth.—Ni kun bedaŭro sciigas niajn legantojn, ke mortis en Bournemouth, la 29an de Oktobro, en sia 71a jaro, nia iama samideano S-ro John Francis Holmes Woodward. S-ro Woodward estis bone konata en la regiono, kaj vigle partoprenadis per agado kaj parolado en ĉiuj movadoj antaŭenemaj. Lia ĉefa intereso, tamen, estis la studado de lingvoj, kaj ĉia internacia lingvo ĉe apero ricevis lian diligentan atenton. Li estis vic fervora adepto de Volapük, Esperanto kaj Ido. Lian morton sincere bedaŭras granda amikaro. Al liaj familio kaj parencoj ni ankaŭ esprimas nian koran kondolencon.

Burnley.—Ĉi tiun vintron tri novaj Esperantaj kursoj starigis sub la aŭspicioj de la Publikaj Edukadoj Komitatoj en Brierfield, Dunoakshaw (klaso de 30 lernantoj) kaj Clayton-le-Moors. En Burnley, la Esperantistoj mem kondukas tri tre sukcesajn kursojn en la Esperanto-Oficejo. S-ro W. B. Currie daŭrigas sian interesan Esperantan kolonon ĉiusemajne en la

Burnley Weekly News. Speciale interesaj de Esperantista vidpunkto estis la du numeroj de la 16a kaj 23a de Oktobro, kiuj enhavis bonegan artikolon — paroladon faritan de S-ro Currie mem pri “Kiel interesi ne-Esperantistojn pri Esperanto.” Ni kore rekomendas al ĉiuj propagandistoj ĝin legi.

Cheltenham.—Tiu ĉi grupo forte reviviĝas kaj entuziasmiĝas, kaj la fakto ke la somera Kongreso de la B.E.A. okazos tie ĉi, vekis inter la urblogantoj varman intereson. La Urbestro kaj aliaj gravaj oficistoj jam promesis sian koran subtenon, kaj ili esprimas multe da simpatio je nia afero. La grupo kunvenas vespere, ĉiun merkredon, en ĉambro afable pruntedonita de unu el la membroj, S-ro Ingleson, 30, *Montpellier-villas*. Lativice, oni legas, paroladas kaj kantas Esperante. La grupo estas ja juna kaj tre deziras plibonigi sin, por ke ĝi povu fari kiom eble por la sukceso de la venonta Kongreso. Tre plaĉas al la anoj, se iu samideano, vizitanta la “Ĝardena Urbo,” faros al ili paroladon, aŭ pri la lingvo mem, aŭ pri agoj de aliaj kluboj. Oni petas, ke tiaj vizitontoj (al kiuj la grupo donos koran akcepton) turnu sin al la sekretariino, F-ino M. Grant, *Templar Villa, Ewlyn-road*. En la lekcia ĉambro de Salem Institute, la ple progresema korporacio en Cheltenham, S-ro G. L. Browne el Londono, la 20an de Novembro, faris paroladon kun lumbildoj pri la Barcelona Kongreso. La prezidanto, S-ro Polston, “Ĉefministro” de la “Parlamento,” kiu kunvenas en tiu instituto, montris sin tre favora al la fratigaj idealoj de Esperanto, kiuj, li diris, estas identaj kun la idealoj de la Salem Instituto. Li insiste petis, ke la aŭdantaro, kiel praktitan dankodono al la parolinto, tuj aliĝu al kurso por Esperanto. Ses anoj de la instituto aliĝis en tiu vespero kaj oni certigas pri la posta aliĝo de plua seso. S-ro A. Kenyon, kiu mem eklernis la lingvon antaŭ kelkaj monatoj, estas la instruisto de la nova kurso.—La ĝenerala progresado de la grupo en Cheltenham estas tre kontentiga. Oni havas kunvenojn ĉiusemajne. S-ro Westmancote instruas al trupo de Knabaj Skoltoj.

S-ro Harrison Hill ankaŭ siamaniere helpis al la preparado por la venonta Kongreso. Okaze de la festo aranĝita de la Union Club je la honoro de la Urbestro, S-ro Agg-Gardner — kiu estis dum 25 jaroj parlamenta deputito por Cheltenham — li interesis multajn lokajn eminentulojn pri Esperanto, inter aliaj S-ron Margretts, la estontan urbestron. Tiu lasta, aŭskultinte la bonekonatan kanton de nia amiko, ŝerce diris al li, ke li devos loĝi dum unu semajno en la urbo por instrui la urbestron: “Mi ĝin lernos en semajno!”

Coventry.—La ĉi-tiea grupo raportas bonan progreson lastatempe, precipe inter la junuloj. Du kursoj estas nun farataj inter la Knabaj Skoltoj; kvindek knaboj lernadas la lingvon.

Derby.—La grupanoj diversflanken propagandas. Pastro R. C. Bindley, vic-prezidanto de la grupo, la 1an de Novembro paroladis antaŭ la Diskutada Societo de la *London-road Congregational Chapel*, kaj D-ro Luce faris lumbildan rakontadon pri sia vizito al la Kvina en Barcelono.—S-ro J. Potter, grupsekretario, paroladis antaŭ la *Liberala Klubo*, kaj ankaŭ ĉe la *Wesleyan Guild* en King-street.—En la fino de Aŭgusto stariĝis en Derby nova grupo, inter la Socialistoj, nomata “Derby Clarion Esperanto Group.” La anoj en malpli ol unu monato plimultiĝis de 15 ĝis 30.

Durham.—Estas strange sed vere, ke, ĝis nun, tiu ĉi norda lernadloko ne havis Esperantan Grupon. Sed je vendredo, la 22an de Oktobro, okazis propaganda kunveno, ĉe kies finiĝo pli ol dudek personoj enskribis siajn nomojn kiel eklernontoj. Oni do esperas, ke ĉi tiu makulo sur la nomo de Durhamo estos baldaŭ forviŝita. La kunveno okazis en la ĉambro de la preĝejo Sta Nikolo, laŭ afabla permeso de la paroĥestro,

Pastro W. Bothamley, kiu multe interesiĝas pri Esperanto. Lia Moŝto la Episkopo de Jarrow (*Garo*) prezidis, kaj dum sia prezida parolado diris al la aŭdantaro, kial li fariĝis Esperantisto, kiom da plezuro li akiris en la lernado de la lingvo, kiel li korespondadis kun fremduloj en Hispanujo kaj alilande, kies lingvojn li ne konas kaj kiuj ne konas la anglan, kaj, ke li plene kredas al la praktika utileco de la lingvo, kaj pri la benoj por la homaro, kiujn ĝi povos efektivigi. S-ro Mathieson el Blackhill kaj Pastro Wingate el South Hetton parole sekvis la Episkopon, kaj poste, en kunveno de la lernontoj, oni elektis kiel provizoran sekretarion S-ron Ridley Shadforth, 12, *North-road, Durham*.—W. J. W.

S-ro Harrison Hill.—Jen kelkaj lokoj, kie nia vojaĝema samideano “profesie” propagandis dum la liber(?)tempaj monatoj Aŭgusto kaj Septembro: BUXTON Hydro (dufoje); LANCING Lernejo; BIRKDALE Hydro (kun S-ro Rhodes el Keighley kaj S-ro Foster el Southport); WHAPLODE DROVE, Lincolnshire; Granville Hotel, RAMSGATE (dufoje); Grand Hotel, BROAD-STAIRS; Warne's Hotel, WORTHING; LOWESTOFT, tendaro de la Publika Lernejo, kaj ĉe S-ro Colman, estro de la mondkonata mustardfabrikejo; CROMER, en Royal Links Hotel, Grand Links Hotel kaj Marlboro' House; WEST RUNTON, Links Hotel; WINDERMERE Hydro (dufoje); Prince of Wales Hotel, GRASMERE; BUXTON, Empire Hotel; DUNBLANE Hydro; SHANDON Hydro; ROTHESAY, Glenburn Hydro; Kyles of BUTE Hydro; MELROSE Hydro; HARROGATE Hydro, Harlow Manor Hydro; RAMSGATE, FOLKESTONE, LONDONO (antaŭ Inĝenieroj), READING (ĉe Framasonoj). Lastatempe, ankaŭ, en BOLTON (Home Reading Association), GLASGOVO, KIRKCALDY kaj KILMACOLM en Skotlando. Efektive, S-ro Harrison Hill estas tuta propaganda komitato en si mem! Mirinde estas, ankaŭ, ke li ne nur propagandas, sed trovas la tempon por skribi al ni longajn leterojn en Esperanto pri siaj disvastigistaj aventuroj. Tiom, ke ni devis apartigi por li inter niaj arĥivoj specialan “Harrison-Hill-paperujon.” Kaj fine, ni aŭdis, ke parton de l' tempo de sia senĉesa vagonara veturado li utiligas por traduki Esperanten tehnikan broŝuron de konata angla kuracisto! Jen vere fervorega Esperantisto!

Hebden Bridge.—La unua kunveno de la grupo por la vintra sezono okazis sabaton, 13an de Novembro. S-ro J. T. Holmes, F.B.E.A., el Bradford, prezentis sian bonegan propagandan lecion, “Esperanto: What it has done, is doing, and can do.” La ĉeestantaro kaj la grupo estas tre dankaj al S-ro Holmes por lia sindonema helpo. Alia regiona ĵurnalo, *Hebden Bridge Times*, ĵus petis la grupon, provizi al ĝi Esperantan kolonon, kaj nun ĉiusemajne aperas sciigoj pri Esperanto kaj eltiraĵo Esperanta.—H. G.

High Wycombe.—La ĉiusemajnaj kunvenoj de tiu ĉi societo rekomenciĝis frue en Oktobro. Dum la someraj monatoj bonega Rondiranto fondiĝis kaj interesis la anojn, kiuj preskaŭ ĉiuj subtenis ĝin per verketoj kaj kritikadoj. La societo nun kunvenas en la *Church House, Crown-lane, High Wycombe* (apud la Guildhall), ĉiumerkrede je 8.15 vespere, kaj tre kore bonvenigos ĉiujn Esperantistojn, kiuj sin trovas en la urbeto. La libreto “Karlo” de Edmond Privat estas legata kaj priparolata de ĉiu membro lativice, kaj nia entuziasma samideano, F-ino E. S. Toovey, kondukas serion da Esperantaj ludoj kaj konkursoj. Por propagando, oni sendis Ĉekbankan Esperantistan Regularon kun ŝlosilo al ĉiu bankestro en la urbeto.—A. C. B.

Huddersfield.—La ĉi-tiea tre agema grupo nun kunvenas ĉiujarde je la Tehnika Kolegio, *Queen-street South*. Esperantaj lekcioj pri komuninteresaj temoj estas regule farataj de la anoj, kaj ofte elvokas

viglan diskutadon. Kelkaj fervoruloj ankaŭ kunvenas ĉiusabate por babilado kaj propagando, je la oka horo vespere, en la *Collinson Kafejo, New-street*. *Gesamideanoj* vizitantaj la urbon estas tre kore akceptataj.

Jersey.—Bonega ĉefartikolo por Esperanto aperis en la *Jersey's Morning News*, la 4an de Novembro. Rezultis interesa korespondado, en kiu partoprenis per trafa faktoplana letero nia fervora amiko S-ro T. J. Stobart el Forest-hill.

Leamington.—La kurso en la Tehnika Lernejo bone progresas. S-ro S. Mellows, estro de la loka Edukada Komitato, eklernis la lingvon kaj estas tre entuziasma.

Leeds.—Oni deziras atentigi ĉiujn *gesamideanojn*, ke la ĉiujara festego de la societo okazos sabaton, la 18an de Decembro, ĉe Park Rooms, Park-street, Leeds. La bonekonata komedio, "La Pruntbileto," estas prezentota por la unua fojo en Esperanto de kelkaj anoj de la societo, kaj dancado, kantoj, k.t.p., estas ankaŭ sur la programo. Venu amase kaj sukcesigu la aferon. Plenaj detaloj baldaŭ estos senditaj al la sekretarioj de ĉiuj najbaraj grupoj, aŭ oni povas jam nun sin turni al la Leeds'a sekretario.

Lewes.—La 17an de Novembro, multe da samideanoj el Brighton, Hove, Hastings, Seaford kunvenis ĉi tien por ĉeesti tre sukcesan amikecan feston. Kelkaj Brighton'aj *gesamideanoj* lertege ludis la bonekonatan "Norman Conquest." F-ino Burstow el Lewes kortuŝis la aŭdantaron per ĉarmaj kantoj, kaj la Lewes Grupo tre agrable plenumis diversajn horojn. Eĉ la plej juna ano, knabo, deklamis "La Domo de Jak'."—Vizitantoj ne forgesu, ke la grupo ĝojos ilin vidi marde aŭ vendrede post la oka, ĉe 5, *East-street*.

Manchester.—Tiu senlaca propagandisto, S-ro Harrison Hill, daŭrigas ĉiufanke sian ŝerculan sed plej efikan bataladon por nia afero. La *Manchester City News*, grava ĵurnalo, dediĉas tutan kolonon, skribitan de la ĉefredaktoro mem, al raporto pri anglalingva parolado farita de nia ĉefŝercisto antaŭ la *Manchester Literary Club*. Tiu klubo estas tre eminenta, ekzistanta jam de 48 jaroj, kaj la lerta kaj humorplena parolado de nia samideano, titolita "Esperanto kia mi ĝin konas," vekis ĉe ĝiaj anoj koran simpation kaj intereson.—La 28an de Oktobro, S-ro W. J. Lewis propagande paroladis antaŭ la *Manchester Athenæum*, pri "la deveno kaj celo de Esperanto, kun speciala rilato al ĝia komerca valoro." Li ankaŭ paroladis antaŭ la *Literatura Societo* de la Union Chapel.—Ni ĝojas rimarki, ke kurso Esperanta okazas ĉiulunde en la Vespera Komerca Lernejo de la *Manchester Y.M.C.A.* (Kujvo), kondukate de S-ro W. Willott.

Middlesbrough.—La loka grupo vige funkcias. Komenciĝis nova kurso, instruata de F-ino L. Richardson. En la *Northern Weekly Gazette* estis tre bona artikolo pri D-ro Zamenhof, verkita de S-ro C. A. Carroll. Prezidanto de la grupo estas nun S-ro Hudson, konata urba librovendisto.

Norwich.—Tre sukcesan amikecan kunvenon organizis la grupo la 18an de Oktobro, ĉe sia kunvenejo en la Municipal Technical School, Duke-street. Interesa okazo estis la prezento de speciala dankdonaco al F-ino McDowall, kiu plej sindoneme jam dum tri jaroj kondukadis kun plena sukceso la grupan kurson por la lernado de Esperanto. Ŝi estas la instruanto ankaŭ de la nuna kurso. La grupo kunvenas ĉiulunde de la 8a ĝis la 10a vespere. Alian tre agrablan vesperon pasigis la grupo, kiam S-ro L. C. Frost, la agema sekretario, rakontis pri siaj spertoj en Barcelono dum la Kvina Kongreso.

Portsmouth.—La progresado de Esperanto en Portsmouth daŭras rapidi. Nun estas preskaŭ unu cento da membroj, kvankam la lastan jaron estis nur ĉirkaŭ kvardek. La kursoj, junula kaj plenaĝula, pruvigis tre

popularaj, kaj la lernantaro progresadas kontentige.—Aperas ĉiusemajne artikolo pri Esperanto en la *Portsmouth Times*, kaj alia ĉiumonate en la *Wheatshaf*; ĉi tiuj sendube faros loke bonan varbilon por la afero.—S-ro Mare estas elektita sub-delegito de la U.E.A. por la urbo; jam kelke da personoj aliĝis kiel membroj de la societo, kaj ni esperas fondi kiel eble plej baldaŭ lokan oficejon. Propagandado ne estas malzorgita. Novembro, la naŭan vespere, kelkaj anoj grupaj (S-roj Ede, Mare, Lennox kaj S-ino Lennox) donis Esperantan vesperon en unu el la Nekonformistaj preĝejoj. Ĉirkaŭ okdek personoj kunvenis, inter ili pastro, kiu jam eklernis la lingvon, kaj la festeto pasis tre sukcese kaj feliĉe.—P. W. H.

Redhill.—Esperanta kurso nun okazas ĉi tie ĉiujatide ĉe la loka K.U.J.V. (Y.M.C.A.), Station-road, je 8.15 vespere. La iniciatinto estas S-ro G. Gibbens, Orme-field, Ridgeway-road. Li dezirus starigi Esperantan grupon, kaj kore invitas samregionajn samideanojn kunhelpi pri tio. Oni intencas aranĝi propagandan feston.

St. Helens.—La 14an de la lasta monato okazis la ĝenerala ĉiujara kunveno de la ĉi-tiea grupo en 8, Church-street. La prezidanto malfermis la kunvenon per kelkaj kuraĝigaj kaj esperigaj vortoj, kaj la sekretario kaj la kasisto legis raportojn pri la lastjara agado, inter kiuj troviĝis la sekvantaj punktoj: Dum la jaro gajnis la unugradan ateston de la B.E.A. dek *gesamideanoj* kaj la "Ateston pri Kapableco" kvin samideanoj; la grupo presigis kaj disdonigis per la urba biblioteko pli ol 5,000 libromarkilojn pri Esperanto; la ĉiusemajnaj kunvenoj de la grupo daŭre okazis dum la tuta jaro; kaj la financa stato de la grupo montras kreditan bilancon. La ĉeestantaro voĉdonis koran dankon al la oficistoj grupaj. La prezidanto kaj ĝenerala sekretario reelektiĝis. Oni aldonis kiel helpsekretario (ankaŭ sub-delegito de l' U.E.A.) S-ron C. J. Youds, *Westfield-street*, kaj kiel propagandan sekretario S-ron Lucas Challener, *Windle-street*. La grupo kunvenas ĉiujatide de 7.30 p.t.m. ĝis 10 p.t.m. en 8, Church-street. De 7.30 ĝis 8.45 okazas instruado por lernantoj, kaj poste babilado kaj interdiskutado esperante.

Bedaŭrinde ĉi-tiun vintron oni ne sukcesis daŭrigi kurson en la Urba Tehnika Lernejo, sed troviĝas la jenaj kursoj esperantaj en la urbo: (1) En la grupa kunvenejo, ĉiujatide, 7.30—8.45, por lernantaj membroj. (2) En la "Parish Church Club," ĉiulunde, 8.15—9.30, por klubanoj. Instruisto: S-ro F. J. West. (3) En la K.U.J.V.-ejo, ĉiumarde, 8.30—9.30, por Knabaj Skoltoj. Instruisto: S-ro C. H. Hollis. (4) En Peasley Cross, ĉiumarde, 8—9.30. Instruisto: S-ro James Alker. (5) En Hardshaw-street, ĉiumerkrede, 8—9.30, por presistoj. Instruisto: S-ro James Alker. (6) En la "Unitarian Sunday Schools," ĉiumerkrede, 7—8, por geknaboj. Instruisto: S-ro Pastro Bellamy Higham. (7) En la "Centra Kafejo," ĉiuvendrede, 8.30—10, por poŝtistoj. Instruisto: S-ro C. J. Youds. (8) En la grupa kunvenejo, ĉiulunde, 7.30—9, por la virina fako de la grupo, al la "Atesto pri Kapableco." Instruistino: F-ino McConaghy.

Sabaton, la 30an de Oktobro, okazis tre sukcesa vistrondo kaj muzika kaj dancada festeno, en la "Co-operative Hall."—F. J. W.

Sheffield Y.M.C.A.—Antaŭ ne longe la prezidanto de la Sheffield Y.M.C.A. Esperantista Grupo, S-ro J. Palmer Howard, forlasis la urbon; S-ro F. J. Chamberlain estas nun prezidanto. La estimata sekretario, S-ro J. Merchant, kiu fondis la grupon, ankaŭ forlasas sian oficon, kaj la devojn de hon. sekretario prenas sur sin S-ro W. Hagon, jun., *Glenn Garth, Handsworth, near Sheffield*. La grupo kunvenas ĉiulunde, kune kun la Sheffield Grupo. Amikeca festo okazos la 16an de Decembro, ĉe la Y.M.C.A. Oni plezure bonvenigos

samideanojn, kiuj okaze estos tiam en la urbo. — La sekretario estus dankoplena, se iu povus pruntedoni al li lumbildajn kliŝojn pri Esperantaj aferoj por propagandi dum la kunveno. — W. H.

South Hetton. — Je la fino de Septembro okazis tre sukcesa propaganda kunveno en la mina vilaĝo de South Hetton, lokita ok mejlojn sude de Sunderlando. La paroĥestro, Pastro W. J. Wingate, prezidis, kaj parolis pri la celoj kaj la strukturo de Esperanto. S-ro J. Mathieson, la sekretario de la Nordorienta Gruparo, ankaŭ ĉeestis kaj parolis pri siaj Dresdenaj spertoj, kaj kantis kelkajn el la de si esperantigitaj skotaj kantoj. La aŭdantaro sumis ĉirkaŭ 150 personoj. Oni uzis grandajn tolajn tabelojn, sur kiuj estis prezentitaj per grandaj literoj, por ke la tuta aŭdantaro povu facile legi, la gramatikaj finiĝoj, la sufiksoj, la korelativaj vortoj kaj "La Espero," kiun lastan kantis la ĉeestantaro antaŭ ol finiĝis la kunveno. Klaso de ĉirkaŭ 20 eklernantoj jam estas formita, kiu bone progresadas. Kvin-ses el la lernantoj estas junaj ministoj. Oni intencas sendi al la Antverpena Kongreso kelkajn el niaj ministoj por kunfratiĝi kun siaj belgaj samlaboristoj.

Southport. — La ĉiusemajnaj kunvenoj de la grupo vigle daŭras. Lastatempe oni Esperante diskutis kelke da nuntempe gravaj sociala problemoj. La grupanoj ankaŭ aranĝas ĉiumonate amikecan festeton, ĉiam tre multe ĝuatan de ĉiuj.

Wigan. — La 2an de Novembro, S-ro T. R. Ogden faris pri la utiloj de Esperanto interesan paroladon antaŭ la "Interkleriga Rondo" de la loka Y.M.C.A. (Kujvo).

SKOTLANDO.

Edinburgo. — La grupo tie ĉi bone prosperas. Kvankam ne tiom da novaj membroj aliĝis, kiom en la lasta jaro, la proporcio de malnovaj membroj kiuj re-aliĝis estas pli granda, kaj la grupkunvenoj ĉiam havas grandan ĉeestantaron. Notinda estas la legado al la grupo, la 10an de Novembro, de du paperoj verkitaj de alilandanoj — unu de S-ro Heydweiller, Rostock, kaj unu de S-ro de Lerber, Lausanne, kiuj vizitis Skotlandon dum la somero, pri "Miaj Impresoj de Skotlando." Estas bone ke "ni nin vidu kiel aliaj nin vidas," kaj la opinioj de niaj vizitintoj pri niaj kutimoj, sporto, frua fermado de trinkejoj, observado de dimanĉo, k.t.p., tre interesis kaj instruis la aŭdantaron. Ambaŭ vizitintoj ne parolis anglan lingvon kaj atestis al la ĉehejma sento, kiun ili spertis inter la Esperantistoj. La gazetoj raportis pri la paperoj. — S-ro Easson paroladis en la Urba Febra Hospitalo al la oficistaro, kaj kurso komenciĝis inter la flegistinoj. — S-ro Walls kondukas kurson por Bontemplanoj en la Nelson'a Instituto.

Glasgovo. — La 18an de Oktobro, S-ro R. J. MacLaren legis paroladon titolitan "Kelkaj Lecionoj el la Krestomatio," en kiu li citis multe da notindaj frazoj kaj vortuzoj el tiu ĉeflernolibro. La sekvinta kunveno estis difinita por malgrandaj paroloj kaj anekdotoj, en kiuj partoprenis germana samideano, S-ro Appelbaum. La 1an de Novembro okazis "Kabe-a" kunveno. Kelke da anoj legis resumojn de diversaj ĉefverkoj de Doktoro Bein, kio forte turnis la atenton de la novaj anoj sur la librojn de nia unua stilisto. La 8an oni ĝuis iom da ekzercigado en la konversacio, kaj la 15an nia fervora amiko, S-ro Robert Colquhoun, el Helensburgo, legis tre interesan paroladon pri "Kio povas okazi al Esperantisto?" — Profitinte la proponon de la *Leith Burghs Pilot*, la grupo havigis al si mil ekzemplerojn de la lernolibro de S-ro Robbie. Tiuj vendiĝas kun plena sukceso. — Okazis en Novembro Komerca Ekspozicio en ĉi tiu urbo, kaj la grupo gratulas sin, ke ĝi povis havi spacon por la elmontrado de Esperantaĵoj. Sendube tio multe helpas al nia movado en Glasgovo kaj eĉ aliloke. — R. J. M.

Leven, N.B. — Je la 5a de Novembro, S-ro T. A. Maxwell, prezidanto de la Greenock Grupo, faris lecion pri Esperanto en la halo de St. John's U.F. Church. D-ro Balfour Graham, prezidanto de la Lerneja Konsilantaro, prezidis kaj esprimis sian intereson pri la nova lingvo, kaj konsentis, ke jam nun ĝi estas grava edukada temo. — M. C. G.

Paisley. — Samideanoj notu, ke la kunsidoj nun okazas en la Y.M.C.A. ĉambroj ĉiuvendrede vespere, kie oni kore bonvenigos samideanojn el aliaj urboj aŭ landoj. — La *Daily Express*, loka ĉiutaga ĵurnalo, nun presigas raporton ĉiusemajnan *Esperante* pri la sociataj kunvenoj. En la unuagrada kurso sin trovas du junaj knaboj, kiuj progresadas tre bone. — G. A. D.

Partick. — Koran saluton ni diras al la nova Esperantista Grupo Glasgova ĵus aliĝinta al la B.E.A. : la *Partick Y.M.C.A. Esperantist Society*. Ĝi kunvenas ĉiuvendrede je la 8a vespere, en la Y.M.C.A. Ĉambroj, 10, *Peel-street*, kie kurso okazas ĉiumarde jam de la 5a de Oktobro.

Perth. — La afero de Esperanto multe progresas en Perth. Du kursoj kaj la grupkunveno okazas ĉiun ĵaŭdon en la Perth Academy. La kursanoj estas tre entuziasmaj, kaj multaj el ili diligente laboras por akiri la diplomon de la B.E.A. — A. F.

St. Andrews. — La ĉi-tiea grupo — fondita lastan Aŭguston — nun aliĝis al la B.E.A. — "por pligrandigi la unuecon de l' Esperantistoj en Granda Britujo." Al la nova grupo ni diras plej kore : bonvenon !

Skota Nacia Festo de la nasktago de D-ro Zamenhof okazos en la *Oak Hall, Edinburgh Café, 70, Princes-street, Edinburgh*, merkredon, la 15an de Decembro, je 7.15 vespere. Reprezentantoj de preskaŭ ĉiu skota grupo promesis ĉeesti, kaj la afero sendube estos granda sukceso. Eminentaj profesiaj artistoj kantos, kaj la koncerto finiĝos per la prezentado de la originala omedio "Per Esperanto."

Greenock. — Per la *Greenock Telegraph* ni rimarkas, ke nova grupo fondiĝis ĉi tie la 13an de Oktobro. Pli ol 20 ĝesinoroj aliĝis. Esperanta kurso kunvenas ĉiusemajne sub la lerta instruado de S-ro W. Lees.

IRLANDO.

Coleraine. — Dank' al la energio kaj entuziasmo de S-ro F. W. Crofts, kiu la 2an de Novembro faris propagandan paroladon, Esperantista Grupo ĵus fondiĝis en Coleraine. El la 70 personoj, kiuj ĉeestis la kunvenon, 50 jam aliĝis al la grupo, inter ili S-ro T. G. Houston, M.A., J.P., estro de la Coleraine Akademia Instituto, kiu konsentis esti prezidanto de la grupo. Oni interkonsentis kunveni ĉiujauĉe je la 8a vespere. S-ro Crofts kondukos la grupan kurson. Sekretario estas S-ro D. MacLaughlin, *Breezemount, Coleraine*.

KIMRUJO.

Cardiff. — Ni ĝojas anonci, ke fine oni sukcesis starigi grupon Esperantistan en Cardiff. Ĉar en ĉi tiu haveno konstante alvenas vizitantoj el ĉiuj partoj de l' mondo, la nova grupo povos sendube fari speciale utilan laboron. La kunvenejo estas ĉe la Y.M.C.A. Sekretario estas nia agema amiko S-ro Edwards, 235, *Inverness-place*.

PLIGRANDA BRITUJO.

Aŭstralio. — Iu korespondanto informas nin, ke fondiĝis lastatempe la SYDNEY Klubo Esperanta. La iniciatintoj intencas konduki energian propagandon, kaj provas vekti praktikan intereson ĉe la eminentuloj de New South Wales. Tre multaj lernolibroj Esperantaj disvendiĝis en la lastaj monatoj. Ĉiajn sciigojn

pri la grupo kun plezuro donos S-ro F. E. Wallace, aŭ D-ro Corlette — la du plej malnovaj Esperantistoj en New South Wales — en *Royal Chambers, 3, Castle-reagh-street, Sydney, N.S.W.*

Novzelando.—En Aŭgusto okazis la ĉiujara kunveno de la Southlands Esperanta Klubo, INVERCARGILL. La sekretario raportis tre kontentigan progresadon dum la pasinta jaro. Fondiĝis nova klubo por junulinoj en la suda kvartalo de l' urbo, ĉiujara kurso stariĝis ĉe la Y.M.C.A., kaj vespera kurso por sinjorinoj komenciĝis en la Tehnika Lernejo. Bonan laboradon pri la instruado faras S-ro H. A. Epstein. — Esperanta kurso estas farata en WHANGAREI.

Post festeno okaze de la ĉiujara kunveno, la "New Zealand Esperanto Society" en AUCKLAND, antaŭnelonge faris tre sukcesan publikan feston propagandan. S-roj G. Aldridge kaj J. S. Russell refariĝis prezidanto kaj sekretario respektive. Diversaj alilandaj samideanoj sendis leterojn de saluto, inter ili S-roj Rhodes, L. Giambene, Carlo Bourlet, kaj D-ro Zamenhof. La societo kore dankas kaj resalutas.

LA FEDERACIOJ.

Lancashire kaj Cheshire.—La proksima Konferenco de la Federacio de Lancashire kaj Cheshire okazos en LIVERPOOL la 15an de Januaro, 1910a. Inter la 3a kaj 5.15 posttagmeze, ĉe la "Central Hall," Renshaw-street, okazos la afera kunsido de la Federacio, kiam elektiĝos la oficistoj federaciaj por la jaro 1910. Inter la 7a kaj 11a vespere okazos koncerto kaj dancado ĉe "Meyerbeer Hall," Hardman-street.—F. J. W.

Londona.—La Bazono.—Laŭ ĉiuj sciigoj, ĉi tiu afero estos granda sukceso kaj sendube multe helpos diskonigi nian lingvon en pluajn direktojn. Ne forgesu veni mem kaj kunkonduki kiom eble da viaj amikoj! Ili ricevos koran bonvenon. Notu la daton kaj horon: ĵaŭdon kaj vendredon, la 16an kaj 17an de Decembro, de la 4a ĝis la 10a horo vesp. kaj de la 10a matene ĝis la 10a vespere, respektive.—Sur la flugfolio anoncanta la bazonon estis dirite, ke la Vagabonda Klubo aranĝos Art-budon. Kelkaj komprenis, ke tio estas "oficiala" entrepreno de la tuta Societo Internacia de la Esperantistaj Vagabondoj. Tiel ne estas. La afero estas aranĝita de kelkaj sindonaj Londonaj membroj de tiu Klubo, kiujn la Federacio tre dankas por ilia afabla kunhelpo.—S-ino Sheehan informas nin, ke ŝi ricevis bonan kuraĝigon de F-ino Miller kaj S-ino Peckover el Wisbech, kaj de la High Wycombe Espo. Klubo, kiuj donacis belajn utilaĵojn vendotajn en la bazono — ankaŭ de S-ro G. F. H. Clark, kiu sendis ĉekon tre akcepteblan por la sama celo. Ŝi esperas, ke multaj samideanoj sekvos ilian bonan ekzemplon antaŭ la 17a, ĉar per tio oni partoprenos en la sukceso de l' bazono, kaj la antateno de nia afero.

Translation Competition.—At the Vaynor (Breconshire) Eisteddfod, to be held on New Year's Day, 1910, a prize of half-a-guinea is offered for the best translation into Esperanto (from either Welsh or English) of "Ora Pro Nobis," by the well-known Welsh bard, Eifion Wyn. All manuscripts have to be sent before December 11 to the secretary, Mr. Silas M. Harris (Silfan), *Maelfa'r Garn, Vaynor, Merthyr Tydfil*, from whom also programmes of the Eisteddfod can be obtained (1 1/2d., post free). The adjudicator is Mr. H. Bolingbroke-Mudie, and the prize is given by Mrs. M. Theodore, *Llanfaircaereinion*, Sub-Delegito de la Universala Esperanto-Asocio.

Esperantista Edziĝo.

SMITH—SMITH.—En Leeds, la 27an de Novembro, S-ro Ernest Gardiner Smith, M.A., LL.B., de la Glasgova Societo, al F-ino Elizabeth M. Smith, de la Grupoj de Leeds kaj Harrogate.

Esperanto Progress Abroad.

Belgium.—The new Brussels Group, allied to the well-known *Cercle Polyglotte*, one of the most important linguistic societies of Belgium, is doing good work. It meets every Saturday evening, at 8, in the Hôtel Ravenstein, Room 7. All *samideanoj* are made welcome. It has already twenty-three corresponding groups in various parts of the world. The monthly Bulletin of the Cercle Polyglotte announces that the Esperantist Group received on October 30 the visit of S-ro Drogomir Andonovic, professor of the Belgrade University and president of the Serba Esp-ta Societo. November 6, S-ro Clark, president of the Wellington Group in Cape Colony, was present. Both these gentlemen gave interesting lectures on the progress of Esperanto in their respective countries. They also honoured by their visits the Group "Zamenhof," which meets at the *Institut St. Louis*, Brussels, every Monday, at 4 p.m., of which our correspondent, the Abbé Richardson, is president. Lectures by the Abbé are announced to take place shortly at Verviers, Ghent, and Malines. Four lectures are announced by the Bulletin of the Cercle Polyglotte for the month of November: "Pri la Kvina Kongreso," "Vizito al la Balearaj Insuloj," "La Societo de la Ruĝa Kruco en Japanlando," and "Ĉu Esperanto malutilas al la studado de aliaj lingvoj mortintaj kaj vivantaj?"

Colombia.—We are glad to see, from reports published in the new monthly *Kolombia Stelo*, that Esperantists in this South American State are uniting for propaganda. Groups are already in existence in Cucuta, Altamira, Bucaramanga, and there are many Esperantists scattered throughout the Antioquia province. Esperanto Consulates are formed or forming in San Cristobal (Venezuela), San Antonio de California, Málaga and Bogotá.

Croatia.—Here also interest in Esperanto is steadily growing. Esperanto courses are being conducted in ZAGREB by the editress of the *Croat Esperantist*, and new groups are announced in Petrovaradin, Vrbanja, Gospic, Kostajnica and Klanjec.—The students of the ZAGREB Academy have formed a group, and with the permission of the educational authorities are carrying on a vigorous propaganda in the middle-grade public schools.

Ecuador.—The Peruvian Esperanto gazette, *Antaŭen Esperantistoj*, commenting on two long articles in favour of Esperanto published in the important GUAYAQUIL paper *El Telégrafo*, says that now at last Esperanto propaganda is carried on in all South American States. The first to take up the movement were Peru, Brazil, Chile, Uruguay and Bolivia; next came Argentina, Venezuela, Colombia, Paraguay and the Guianas, and now Ecuador.

France.—Verily Esperanto is waxing strong in PARIS. Last month we announced that ninety-seven free courses had been started in the evening schools. We now hear that in some quarters students presented themselves in such numbers that in several instances not a few had to be turned away. In consequence of this demand, fourteen new courses have been opened, bringing the number in Paris and suburbs up to 111 in all.—The widely circulated aeronautical journal, *L'Aéro*, continues its interesting weekly Esperanto column, written by the well-known aeronaut, Emmanuel Aimé, who is also conducting every Friday, at No. 49 in the rue Legendre, an Esperanto course specially for those interested in aviation.

Another important and significant feature of Esperanto progress in France is the steady growth of the "French Federation of Young Esperantists," which

was started a few months ago by boys in the Paris *lycées*. This association, which numbers among the members of its honorary committee many eminent French professors and heads of schools, and already has a monthly magazine of its own—*Juneco* (Youth), in French and Esperanto—is carried on entirely by students and scholars in the various *lycées* or public schools, and is rapidly rousing interest in Esperanto in educational establishments all over the country. Not only are the boys taking part, but the girls also are showing great keenness, and at LILLE—where, readers will remember, Esperanto is taught officially to upwards of 1,500 children for one hour weekly—the girls have founded a “Junulina Grupo” of their own. At ARMENTIÈRES, the group at the *Collège* increased its membership during the month of October from 20 to 60; at ROUEN, under the active direction of one of the masters, the group at the *Ecole Professionnelle* grew from 28 to 48. At ST. CLAUDE (Jura), out of the 87 pupils who followed an Esperanto course conducted by the headmaster of the *Ecole Secondaire Libre*, as many as 51 gained the certificate of proficiency. When are our British schools going to join in this important work? Young students, schoolboys, masters, and heads of schools, who would like to see such a movement started among the young Esperantists of Great Britain, would do well, as a preliminary, to send to us their names and addresses, together with their opinions on the matter and any useful particulars; or they can write direct to Mr. H. van Etten, care of B.E.A., representative in England of the French Federation, above mentioned. We would suggest that group secretaries bring the matter specially before their members. It would be well, too, if those who are teaching Esperanto to Boy Scouts were to interest their pupils in this movement.

Germany.—The November number of *Germana Esperantisto* gives reports of Esperanto progress in more than fifty towns. The various district Esperanto Leagues are showing great activity, and new groups and courses are continually being started. The two strongest of these leagues, the Saxon and the Bavarian, held important general meetings on October 10, in LEIPZIG and NUREMBERG respectively. At the Leipzig meeting, important propaganda speeches were made by Professor Lederer, of Prague, and Dr. Rohrbach (headmaster of the Realschule in Gotha), before crowded audiences. Speaking of the “importance of Esperanto for business men,” Professor Lederer showed how increasingly useful Esperanto is already becoming in this direction in Saxony, and made allusion to J. Heyn’s lately established “Centra Komercujo por Esperantujo,” which is doing considerable business in selling among Esperantists the specialities of various Saxon firms. The speaker’s remarks were also heartily endorsed by Dr. Steche, president of the Leipzig Industrial Union, and vice-president of the Hansa League. He especially recommended the use of Esperanto in Germany’s relations with her colonies. Telegrams of greeting from the King of Saxony and Dr. Zophel, member of the Reichstag, were received by the Congress, to which also official representatives were sent by important local leagues and unions. The Nuremberg meeting was also most successful, and many pupils have enrolled for the Esperanto courses since organised. The secretary of the league reported that since the Bavarian League was founded a year ago, nineteen new groups had been established, and arrangements were being made for the starting of as many more. It was also reported that in AUGSBURG, where the group has upwards of 200 active members—and also at DONAUWORTH—Esperanto is officially taught as an optional subject in the Town Commercial Academy.

The *Germana Esperanto-Gazeto* for November has an

interesting article on the “ESPERANTIST WORKMEN’S LEAGUE” founded by Mr. Leopold Schlaf, a Hungarian now resident in DRESDEN. Under his able and enthusiastic direction, workmen in many parts of Germany are keenly taking up Esperanto. Already eleven clubs have been founded: four in Dresden, others in Munich, Pasing i. B., Berlin, Frankfurt a. M., Leipzig, Magdeburg, and Hamburg. We have no doubt that this is the germ of a very important movement.

The November number (the first) of *Rund um die Welt*—a new monthly devoted to the propaganda of Esperanto in German-speaking countries—gives some remarkable statistics as to the rapid growth of the Esperanto movement in Germany. In 1902 not a single Esperanto Club existed throughout the whole country, in 1903 there were two. Three years afterwards there were 39; next year, in 1907, there were 58; by the end of 1908, the year of the Dresden Congress, the number had risen to 130, and now there are 179. In order to show that not merely are the numbers of *groups* increasing, but also the number of *members* of groups, Dr. Schramm, of Dresden, has made extensive inquiries throughout Germany, and in this first article gives the figures for SAXONY. They are most interesting. In DRESDEN alone there are 24 groups. At their head stands the “Saxon Esperanto Institute,” where, under the official auspices of the Saxon Ministry for Home Affairs, some sixteen teachers give Esperanto lessons weekly. Among the directors we note the names of many highly-placed State officials, Commercial Councillors, the President of the Chamber of Commerce, the Director of the Saxon-Bohemian Steamship Co., the Chief of Police, the British Vice-Consul, &c. The Institute possesses a fine Esperanto library of upwards of 2,000 volumes. The main group in the city, the Dresden Esperanto Society, has 484 members. There is a special group for *Policemen*, with 49 members. There are special courses for *Postmen* and *Railwaymen*. The employees of the *Saxon-Bohemian Steamship Co.* have a group of their own of 62 members. There is an Esperanto *Ladies’ Club*, numbering close on 100, also a *Teachers’ Club*. In CHEMNITZ, where there are five groups, the chief one is 220 strong. In all, there are now in Saxony 85 Esperanto Societies, representing 2,658 effective members; 31 of these have school-teachers as presidents, 26 are conducted by prominent business men. These facts speak for themselves; we recommend them to our propagandists as “bonegajn pacbatalilojn”!

Palestine.—The Rev. Father Schmitz, founder of the JERUSALEM Esperanto Group, recently sent an interesting letter to *Espero Katolika*, the monthly Esperanto magazine for Roman Catholics. He says: “In Jerusalem too, in spite of special difficulties, Esperanto is spreading. If some day you should be visiting the Holy City, go into the Church of the *Holy Sepulchre* and ask for the Franciscan Father Facchini, who will be very pleased to show you round and explain everything in Esperanto. If you desire information as to the scientific movement in Jerusalem—especially in regard to archæology—call on the Augustinian Father Gabriel at the Church of *Our Lady of France*, and he will conduct you over his large and most interesting museum. If you are in search of an Esperantist inn or resting-place during your pilgrimage, at *St. Paul’s Hospice*, near the Damascus Gate, the director and other chiefs understand and speak Esperanto, and there also, every Wednesday, is held a meeting of members of the Esperanto Club. If you wish to make purchases of any sort in the city, *S-ro Rol. Eilender*, merchant, Jaffa-street, will give you in Esperanto any information you require. If you are visiting the public schools, you will find an Esperanto course at the *Eveline Rothschild College*, and an Esperanto Group at the *Syrian Orphanage*. Further, if

you should be in BETHLEHEM, S-ro Uadiabanaan, at the *Armenian School*, will be able to tell you many interesting things concerning the sights in the neighbourhood.

"Thus even in the Holy City Esperanto is becoming more and more known. Doubtless its spread would be still more rapid if large numbers of Esperantists were to visit the Holy Land and speak Esperanto in the hotels, shops, with drivers, guides, &c. Forward! and in a few years anyone who cannot understand or speak our dear help-language will be considered an uneducated person."

Switzerland.—At one of the meetings during the Barcelona Congress, when speeches were made by *samideanoj* of various nationalities on methods of propaganda, Professor Th. Cart mentioned that he had come across a "Cefeĉ" Esperanto key in a hut 6,000 feet up on one of the Alpine heights. As these "huts" are being continually visited by tourists from all countries, who are only too glad to have something to read while sheltering or resting there, this form of propaganda is quite effective. In this connection Miss Clark (Reading) has sent us a letter from a friend, Mr. E. R. Beard (Edinburgh), who has been distributing "keys" in this way. He says: "In the north of the Mont Blanc range we left Esperanto booklets in the Saleinaz and Dupuis huts near Lac Champex. The Saleinaz hut is one of the largest in the Alps, and is one where climbers often make a stay of a week or so. In the Dupuis Hut, the 'tracts'

(i.e., keys in English, French and German) form with a copy of *The Daily Mail* the nucleus of a library. We heard such bad accounts of the Italian huts that we preferred the questionable cleanliness of cow-chalets to the obvious dirt of the huts. The Esperantist who visits the Italian huts will be a brave man, and must not forget 'Keating's.' On the High Level Route we visited the Valsory Cabane, one of the highest huts in Switzerland, grandly situated on the south-west ridge of the Combin, and Chanrion, which has many visitors. 'Tracts' were also left by friends in the Swiss hut on the Matterhorn; in the new Cabane de Dis, on the other side of the Pas de Chèvres; in the Concordia hut of the Bernese Oberland; in the little inn at the head of the Ferpecle Valley; and in a hut in the Chamonix district. When the bad weather had driven all my friends home, I went a walking tour in the 'Italian Lakes.' Tracts were left in hotels at Baveno, Milan, Como, Bellaggio, Lugano, Airolo, Goeschenen, Lucerne, Klein Scheidegg, and, finally, at Waterloo... The Esperanto Library (i.e., 'keys' taken up there in summer 1908) is still in the Bertol hut."—We commend this example to all Esperantists touring at home or abroad, Always carry your "tracts" and leaflets with you, and take care to use them, not only in hotels and inns, but in train, tram, or 'bus! Incredible as it may seem to the fervent Esperantist, there are still hundreds of people to whom "Esperanto" is a mere name. *Hontinde, ĉu ne?*

Second British Esperanto Congress.

RECEIPTS.

		£	s.	d.
Group Contributions:—				
1908. Dec. 12.	Middlesbrough	...	0	15 0
" 12.	Hebden Bridge	...	1	5 0
" 16.	Oakworth	...	0	5 0
1909. Jan. 23.	Harrogate	...	0	14 6
	Huddersfield	...	2	0 0
	Wakefield	...	3	4 0
	Sheffield	...	3	0 0
Feb. 27.	Mr. Joseph Rhodes	...	1	1 0
Mar. 20.	Miss Geddes	...	1	0 0
	Dewsbury	...	0	10 0
	Castleford	...	1	15 0
	Shipley	...	1	0 0
	Middlesbrough	...	1	0 0
	Hebden Bridge	...	0	11 0
	Bradford	...	5	19 7
	Mirfield	...	0	10 0
	Huddersfield	...	2	0 0
	Leeds (Ince)	...	3	7 7
	Keighley	...	2	0 0
Tickets	16	17 8
Souvenir and programme	1	15 0
Reserved seats	0	10 0
Donations:—				
	Mr. Megaby	...	0	2 0
	Mr. A. Christen	...	0	10 0
	Mr. O'Connor	...	0	4 0
Music profits, per Mr. Clarkson	0	2 2½
		£51	18	6½

EXPENSES.

	£	s.	d.
Leeds expenses (Ince)	2	0	0
Slips for B. E. A.	0	12	6
Congress tickets... ..	0	8	6
Pulpcards (Petty and Sons)	2	10	0
By post distribution of pulpcards	1	6	6
Petty cash... ..	1	19	2
Two posters, Albert Hall	1	4	0
Albert Hall scenery	2	0	0
100 posters in town (Waddington)	1	5	0
Sheldon (three special posters)	1	3	6
Hiring couch, arm-chairs, &c.	0	15	0
Posting 100 posters (Sheldon)... ..	2	10	0
200 tram cards	1	5	0
Flags, decorations, &c.... ..	2	10	0
Albert Hall rent	12	12	0
Piano	1	1	0
Attendance (Albert Hall)	1	0	0
Memor. circ.	0	6	6
Petty cash up to May 29	1	3	0
Monday evening Bradford expenses	5	0	0
Expenses on Souvenir	0	15	6
Poster to wash off	0	2	0
Signature Congress Book	0	2	6
Towards programmes	2	10	0
	46	1	8
Balance in hand	5	16	10½
	£51	18	6½

Auditor, J. H. FITTON.

October 23, 1909.

The Secretary of the Yorkshire Esperanto Federation,

FERNAND MARÉCHAL.

I have great pleasure in sending the balance-sheet of our Federation for the Second British Congress, which the committee of our Federation wishes to see in THE BRITISH ESPERANTIST as a guide for future Congresses. I might say that we had a Guarantee Fund of £30 besides the group contributions.—Believe me, yours faithfully,

FERNAND MARÉCHAL.

Major-General George Cox.

As we could only very briefly announce in our last number, on October 27 passed away our old friend and collaborator, Major-General George Cox, in his seventy-first year. We cannot express with what sorrow and regret we heard the sad and unexpected news of his death. For some months past he had not been in good health, though in his frequent letters to us he always made light of it, continuing to work for our cause to the very last. Only on October 23 the writer received a letter from him expressing his regret that he would not be able to help us for some time, owing to the necessity of undergoing an immediate operation; that, in fact, was the first intimation that we had of the seriousness of his illness. On October 11 he had visited us at the B. E. A. offices, and little did we think then that it was the last time we should see his genial face among us. He had just returned from Scotland, and, as usual, made us one of his earliest visits in order to get the latest information as to the progress of that *kara lingvo* to which he had devoted so much of his time and labour during the past few years. He spoke so little of himself and of his work, that but few knew how deep was his interest in Esperanto, how constantly it was in his thoughts, and how generously he helped the cause in Great Britain with both money and personal service. All of us, of course, know and highly appreciate the service he rendered by the writing of his "Grammar and Commentary on the Esperanto Language" in July, 1906; but few are aware that the whole cost of publication was also borne by him, and that at a time when the prospects of Esperanto were by no means so bright as they are at present.

General Cox became an Esperantist in 1905, and in the middle of 1906 joined the Editorial Committee of our gazette, writing under the initials "G. C."; reference to the files of the journal will show how large a part he took in the work upon it. In 1907 he was elected one of the Vice-Presidents of our Association, being re-elected in 1908 and 1909. In addition to his work on THE BRITISH ESPERANTIST, General Cox was much interested in the translation of the Bible, and had himself translated several books of the New Testament; for the International Science Association in Geneva he drew up and translated lists of military terms, and also rendered into Esperanto three of the tales from the "Arabian Nights." He took part in the Geneva and Cambridge Congresses.

His belief in Esperanto and in the great benefits that it will bring to mankind was strong and unwavering; and though he did not often take part in person in public propaganda efforts, privately on every possible occasion he neglected no opportunity of spreading the knowledge of our language. By his death our cause has indeed lost one of its most earnest, loyal, and devoted workers, and those who had the honour of knowing him personally, lose in him one of the kindest and most sympathetic of friends.

The following particulars concerning his military career will certainly be of interest to our readers:—

Major-General Cox, late Royal Irish Fusiliers, was born in 1838. Educated at Repton School and Trinity College, Cambridge, he took his B.A. degree in 1860. At Cambridge he took up rowing, won the Sculls at Derby in 1858, and the Macnaughten Sculls, Cambridge, in 1859. Rowed in First Trinity boat as "Head of the river" in 1858, and in crew of same boat which won the "Challenge Stewards' Cup," "Ladies' Plate," and "Visitors' Cup" in 1859 at Henley.

He joined the 87th Royal Irish Fusiliers in 1861. Was

A.D.C. to General (afterwards Field-Marshal) Sir Patrick Grant, Governor of Malta, 1868 to 1872. Served in the Egyptian campaign in 1882, and was promoted Brevet Colonel for his services, receiving the Medal and Khedive's Star. He was afterwards Assistant Adjutant-General for Recruiting at Headquarters, War Office, from which post he was appointed to command of troops in Natal and Zululand in 1895. On the death of General Sir W. Goodenough in 1898, he was ordered to Cape Town to command all troops in South Africa, and on departure of Sir A. Milner for England, General Cox was appointed Acting High Commissioner and Governor of Cape Town, until arrival of General Sir W. Butler.

E. A. M.

Answers to Correspondents.

H. G. (*Blackburn*).—It is not wise to rely upon the dictionaries for the exact meaning of words. That the word "kara" does not necessarily refer to persons may be seen by the following examples: *ni tial decidis vivi tiel malkare, kiel nur eble* (we therefore decided to live as cheaply as might be); *la loĝejo estis por mi tro kara* (the tenement was too expensive for me (F.K., p. 113, 114); *La Karaj Braceletoj* (F.K., p. 143, title). The example which you quote from Kabe's translation of "Grimms' Fairy Tales" is, therefore, quite correct. We are always pleased to receive the criticisms of our readers.

S. J. H. (*Leeds*).—"Sin turni al" estas ĝusta. Ĝi estas mallongaĵo uzata anstataŭ *Oni devas sin turni al*.

WONDER (*Ipswich*).—En la frazoj "I wonder what that is," "I wonder why he did it," "I wonder whether he will come," mi tradukus *wonder* per *volus scii* aŭ *demandas al*, ekz.: *Mi volus scii, kio (aŭ, kia) tio estas, Mi demandas al mi, kial li tion faris.* "No wonder that," *Ne estas mirinde, ke... aŭ Ne miro, ke..., ekz.: Ne miro, ke ĉiu okulo direktiĝis sur la virinon* (F.K. p. 143).

ANTAŬEN (*Paisley*).—*Plej* and *pleje*. It is not clear why you object to the latter word; we have *most* and *mostly* in English, why not in Esperanto? There are many other similarly formed words in Esperanto, such as *troe*, *plie*, *iome*, *tiele*. Speaking of *tiele*, Zamenhof says: "Al la vortoj 'tiela' kaj 'tiele,' kiuj estas kreitaj tute regule laŭ la leĝoj de nia lingvo, mi ne sole ne rifuzis mian aprobon, sed mi eĉ mem jam de longa tempo uzis ilin de tempo al tempo. Mi ne povas nur laŭdi, kiam oni trouzas tiujn vortojn, kaj kiam oni uzas ilin tute senbezone anstataŭ la pli simplaj vortoj." See *La Revuo*, vol. i., p. 283.

G. G. (*Victoria*).—Jes, la vorto "homo" havas la signifon "human being, person, man" (*homoj*, "people, folk"), laŭ ĝenerala senco, *sen aludo pri sekso*. "Viro" (male) oni devas uzi, nur kiam estas necese klare montri la sekson de la homoj priparolataj. Jen ekzemploj: *junaĵoj homoj de ambaŭ seksoj*, young people of both sexes (F.K., p. 207, l. 10, 11); *dum ĉi tio okazis al Marta, sur la trotuaro... marŝis paro da homoj: virino kaj viro*, while this was happening to Martha, a couple, a woman and a man, were walking along the pavement (*La Revuo*, vol. iv., p. 12, l. 29); *mi ne scias, kiele estas laŭ la leĝoj diaj, pri kiuj vi parolis antaŭ momento...* Sed laŭ la leĝoj kaj moroj homoj virino ne estas homo, virino estas objekto... Ĉu vi volas vidi homojn? rigardu la virojn, I do not know how it may be according to the divine laws of which you spoke a moment ago... but according to the laws and customs of men, a woman is not a human being, a woman is a thing... Do you want to see men? look at the males (men folk); *Virino estas nulo, se apud ŝi ne staras viro kiel cifero pleniganta*, a woman is naught, if a man does not stand beside her as complementary figure (*La Revuo*, vol. iv., p. 58).—E. A. M.

The British Esperanto Association (Incorporated).

CANDIDATES FOR MEMBERSHIP.

EXTRACT FROM RULES.—“If no objection shall be lodged within fourteen days, the Secretary shall inform the candidate that he is admitted as a member.”

E. BETTS, *The Dispensary, Horncastle, Lincolnshire*; C. B. FAWCETT, *27, Charlton-avenue, Long Eaton, Notts.*; E. J. GOODALE, *1, Liston-road, Grafton-square, Clapham, S.W.*; J. C. GRANT, *Albert Lodge, Albert-place, Victoria-road, Kensington*; J. PURSEL LILLEY, *Harrisburg, Penna, U.S.A.*; D. MACLAUGHLIN, *Coleraine, Ireland*; Miss D. THWAITES, *Camborne House, The Avenue, Durham*; L. J. WERNER, *Ophthalmic Surgeon, 31, Merrion-square, Dublin*; D. WYNTER, *“Bishopswood,” Highgate, N.*

PASSED PRELIMINARY EXAMINATION.

C. WALLS, *Crossgates, Fife*; *Miss DORA THWAITES, *Durham*; *WILBYE HASTWELL, *Huddersfield*; A. E. GILES, *Wednesfield, near Wolverhampton*.

PASSED ADVANCED EXAMINATION.

Miss MARGARET MOIR, *Montrose, N.B.*; ERNEST MARKLEW, *Burnley*.

* Denotes that the candidate has passed with distinction.

Where to Stay.

Senesperantistaj Rifugejoj.

It sometimes happens that our friends, whom we try to gain for Esperanto, wish, in their resentment, for some place where they will be free from Esperantists. The following retreats appear to give this desideratum: *Bilston (Staffs.), Coseley, (Staffs.), King's Norton, Newcastle-under-Lyme, Stoke-on-Trent, Tipton, Widnes, St. Helier (Jersey), Aberdare, Ebbw Vale, Rhondda*. All other considerable towns in the United Kingdom have some Esperantists, and perhaps these have only we don't know of them. *Verb. sap. sat.* C. P. K.

Notice is hereby given that the next meeting of the Council of the B.E.A. will be held on Monday, December 13, at the offices of the Association, 133, High Holborn, London, W.C., at 6.30 p.m. Following meeting, January 10, at same place and hour.

Council Meeting, B.E.A.

Held at the offices of the Association on Monday, November 8, with Dr. Pollen in the chair. *Present:* Messrs. Boorman, Browne, Chatterton, Cox, Eagle, Honeysett, Mudie, Phillimore, Rev. J. C. Rust, Mrs. M. E. L. Cox, Mrs. Sheehan, Misses Blake, Henningsen, Lawrence, Schafer. *In attendance:* Messrs. Ledger, Mann, Millidge, Rolston, Wackrill, and the Secretary.

Immediately on the commencement of the meeting, Mr. Mudie proposed that the motion recording the regret of the Council at the death of Major-General Cox take precedence of all other business, and the following resolution was moved by the Rev. J. C. Rust, all present rising and accepting it in solemn silence:—

“That this Council desires to express the profound sorrow with which they have heard of the death of Major-General George Cox, Vice-President. They have always found in him a zealous supporter of Esperanto and of the spirit which it represents; he was a diligent worker in its cause, and supplied many valuable additions to its literature. They wish to say that in consequence of his invariable courtesy, modesty, and kindness, it has been a pleasure to co-operate with him, and an honour to have him as a colleague.”

Annual General Meeting.—Dr. Pollen having reported the result of his visit to the Cheltenham Esperantists and the conversations he had had with the town authorities, it was finally resolved that the Annual General Meeting shall be held at Cheltenham in the first week of June next.

“Tekstaro.”—The committee having this matter in hand was heartily thanked for its services, and necessary instructions were given for the preparation of the new edition.

Several other matters connected with the propaganda were discussed and arrangements made.

Fako de Korespondado Internacia (F.K.I.).

Sub tiu ĉi rubriko oni enpresas malgrandajn anoncojn de tiuj el niaj legantoj, kiuj deziras korespondadi kun alilanduloj. Ĉiu anoncanto devas pagi ses pencojn (25 spesdekojn) por trilinea enpresaĵo kiel sube (pli ol tri linioj po tri pencoj por ĉia komencita linio); ĉiu MEMBRO de la Asocio havas a rajton fari unu enpresaĵon senpage. *Bonvolu skribi legeble, rekte al la Redakcio.*

640. **Poliando (Rusujo).**—S-ro Aleksandro Josić, fervojoficisto, stacio Koluški de fervojo Vars-viena, deziras korespondadi per letero aŭ poŝtkarto kaj ilustr. poŝtkartoj kun fremdaj Esperantistoj el tuta mondo pri la fervojaj aferoj; ĉiam respondos; kaj ankaŭ pri aliaj aferoj. (60)

668. **Grose-Schönau (Saksujo).**—S-ro Josef Zosel, No. 455, deziras korespondi kun anglo aŭ anglino, kiu posedas veran Edison fonografon.

669. **Columbus (Ohio), U.S.A.**—S-ro Elmer S. Caylor, Box 13, Station A, dankas siajn multajn korespondantojn, sed devas diri, ke al almenaŭ dek el ili, pro nelegebleco de adresoj, li ne povas respondi. Konsilo: uzu katĉukan stampilon aŭ skribu per romaj literoj.

670. **Stettin (Germanujo).**—S-ro Thesdor Lüttke, Grenenstr. 31, deziras korespondi kun negermanaj Esperantistoj per ilustr. poŝtkartoj.

671. **Blackpool (Anglujo).**—F-ino Metcalfe, Waterloo School, deziras korespondadi letere kun alilandaj instruistoj.

672. **Varsovio (Polujo), Ruslando.**—S-ro Jozef Wilk, Varsovia Esperantista Societo, deziras korespondadi kun anglaj hemiistoj pri profesiaj aferoj.

673. **Pskov (Rusujo).**—S-ro Eugen Tarhov sciigas al alilandaj geamikoj pri nova adreso: *Poltava Sretenskaja 34, domo Poljak*. Alprenas int. p.m., il. p.k. kaj sporta korespondado.

674. **Ĥiŝk (Rusujo).**—S-ro V. Kraŝennikov, *Kurskoj gub., P. P. Dolgopolov, Kaznaĉejstvo*, deziras korespondadi kun alilandanoj.

675. **Huddersfield (Anglujo).**—F-ino Hannah Cotton, 21, Hill Top road, Slaithwaite, deziras korespondadi kun alilandanoj.

676. **Peckham (Londono).**—S-ro R. Morris, 28, Wingfield street, deziras korespondadi kun alilandaj fervojistoj el la tuta mondo. Tuj kaj ĉiam respondos.

677. **Portsmouth (Anglujo).**—S-ro A. Paradise, 62, Lawson-road, deziregas interŝanĝi poŝtmarkojn kun gesamideanoj de la tuta mondo. Ĉiam kaj tuj respon. os.

678. **Barcelona (Hispanujo).**—S-ro Antoni Masana, *Carrer Sepúlveda 161 baixos*, deziras interŝanĝi per koloraj poŝtkartoj kun alilandaj gesamideanoj. Markon sur bildo.

679. **Kieŝo (Polujo).**—S-ro Jerzy Sokolowski kaj S-ino Nina Sokolovska, *Wesdla 36 m. 5*, deziras korespondadi kun fremduloj per ilustr. poŝtkartoj.

680. **Welsch O.Ö. (Aŭstrujo).**—S-ro Hans Götzendorfer, deziras interŝanĝi ilustritajn poŝtkartojn kun alilandanoj.

681. **Norwich (Anglujo).**—F-ino A. Egmore, 2, Cozens-road, Thorpe Hamlet, deziras korespondadi kun lertaj Esperantistoj el ĉiuj landoj. Baldaŭ respondos.

682. **Macon (Francujo).**—S-ro Georges Micheron, 15, Rue Philibert-Laguiche, deziras interŝanĝi ilustr. poŝtkartojn kaj jeterojn kun geesperantistoj alilandaj. Ĉiam respondos.

683. **Le Perreux (Francujo).**—S-ro Fargier, 14, Rue Tennebourg, deziras korespondadi per poŝtkartoj.